

Crna Gora
Ministarstvo turizma

PREDLOG

IZVJEŠTAJ
O SPROVOĐENJU AKCIONOG PLANA ZA 2024. GODINU
STRATEGIJE RAZVOJA TURIZMA CRNE GORE 2022-2025. GODINE

Podgorica, jun 2025. godine

S A D R Ź A J

I Uvodni rezime	3
II Informacija o napretku u postizanju operativnih ciljeva	6
- Ključna dostignuća i izazovi u implementaciji Akcionog plana	26
III Tabela za izvještavanje	34
IV Preporuke za naredni period sprovođenja strateškog dokumenta	106

I UVODNI REZIME

U skladu sa Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata pripremljen je Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana za 2024. godinu Strategije razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine (Akциони plan 2024.), kojim se daje osvrt na rezultate aktivnosti iz prethodne godine, kao i stepen ispunjenosti operativnih ciljeva.

Akциони plan 2024. obuhvata 7 operativnih ciljeva sa odgovarajućim indikatorima učinka u smislu polazne vrijednosti 2021/2019. godine, ostvarene vrijednosti 2024. godine i projekcija u vidu ciljne vrijednosti za 2025. godinu. Operativni ciljevi sadrže **15 mjera i 58 aktivnosti**, zatim indikatore rezultata, kao i definisane rokove i nosioce (sa partnerima) koji su nadležni za njihovu realizaciju.

Analiza informacija, prikupljenih od nadležnih institucija za izradu ovog Izvještaja, ukazuje na konstataciju da je Akcioni plan 2024., **realizovan u nivou od 88%, od čega je 66% (38 aktivnosti) u potpunosti i 22% (13 aktivnosti) je djelimično realizovano**, dok je **12% (7 aktivnosti) nerealizovano**.

Razlozi kašnjenja u implementaciji određenog broja aktivnosti tokom 2024. godine, **njihove potpune nerealizacije ili prolongiranja za naredni period**, odnose se na: složenost tenderskih procedura; nedovoljan iznos opredijeljenih finansijskih sredstava; neriješene imovinsko-pravne odnose; nedovoljno i neadekvatno koordinirane aktivnosti koje su zahtijevale učešće više institucija u njihovoj implementaciji, kao i na promjene u resorima Vlade i institucijama, sa personalnog i organizacionog aspekta.

Najvažniji ostvareni rezultati Akcionog plana 2024., kroz realizovane aktivnosti u okviru operativnih ciljeva (OC) ogledaju se u: unaprijeđenju kvaliteta diversifikovanog turističkog proizvoda (OC4); podizanju nivoa globalne prepoznatljivosti Crne Gore kao turističke destinacije (OC7); zatim kroz razvoj programa za cjeloživotno obrazovanje kadra u turizmu (OC5) i unapređenje turističke i prateće infra i supra strukture (OC2).

Mjere i aktivnosti u okviru OC4, koje su za cilj imale unapređenje kvaliteta turističke ponude, realizovane su u potpunosti, odnosno realizovano je svih 7 aktivnosti (100%). Osim toga, s obzirom da je planirani broj novih turističkih proizvoda u 2024. godini bio 7, a razvijeno je 9 novih proizvoda, može se konstatovati da će uspostavljeni trend aktivnosti doprinijeti ostvarenju ciljne vrijednosti učinka. U okviru OC 4, najvažniji projekti odnose se na: Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2024. godinu, odnosno javni poziv za jačanje turističkog tržišta kroz sufinansiranje projekata iz oblasti manifestacionog, kulturnog, ruralnog i drugih vidova turizma, zatim, na uvođenje marka kvaliteta „Montenegro Quality“ sa ciljem unapređenja kvaliteta turističke ponude u Crnoj Gori i poboljšanju iskustva turista, a organizovane su i tri radionice i jedna konferencije na temu zdravstvenog turizma uz afirmaciju i jačanje udruženja iz oblasti zdravstvenog turizma.

Mjera na podizanju nivoa globalne prepoznatljivosti Crne Gore kao turističke destinacije (OC7), podrazumijevala je 3 aktivnosti za čiju realizaciju je bila zadužena NTO CG. Sve tri aktivnosti su realizovane (100%). Ipak, prije svega usled odlaska velikog broja državljana Rusije koji su Crnoj Gori boravili kao turisti (očekujući između ostalog dobijanje dozvola za privremeni boravak, kao i za rad u Crnoj Gori), pokazatelj učinkovitosti za aktivnosti u okviru OC7, koji se u broju noćenja turista sa prioritarnih tržišta (Francuska, Velika Britanija, Njemačka, Poljska, Rusija, Srbija, Kosovo, BiH, Makedonija i Albanija), nije ostvaren na očekivanom nivou. Shodno tome, neophodno je intenzivirati diverzifikaciju turističkog proizvoda koja će biti osnov za povećanje atraktivnosti Crne Gore na što više emitivnih tržišta širom svijeta (neophodno je smanjiti zavisnost ostvarenja turističkog prometa od relativno malog broja emitivnih tržišta). U tom pravcu, pored ostalog, tokom 2024. godine nastavljena je aktivnost na sprovođenju istraživanja u turizmu kako bi se pratili savremeni trendovi potražnje na emitivnim tržištima i shodno tome kreirala adekvatna ponuda.

Razvoj programa za cjeloživotno obrazovanje kadra u turizmu (OC5) odvijao se kroz organizovanje obuka i do-obuka za kadar u turizmu - realizovano je 6 aktivnosti (86%), dok jedna aktivnost nije realizovana (14%). Indikator učinka aktivnosti u okviru OC 5 iznosi 34 i na većem je nivou u odnosu na ciljnu vrijednost za 2024. godinu (13), što ukazuje na spremnost nadležnih institucija za saradnju na planu unapređenja ljudskih resursa, tj. nivoa znanja, vještina i kompetencija kadra u turizmu. Na taj način, uspostavljen je pozitivan trend sa tendencijom ispunjenja ciljane vrijednosti učinka.

Unapređenje turističke i prateće infra i supra strukture (OC 2) podrazumijevalo je četiri mjere sa 24 aktivnosti, od kojih je realizovano je 14 aktivnosti (56%), djelimično je realizovano 9 aktivnosti (40%), dok je 1 aktivnost (4%) nerealizovana. Učinak ostvaren u okviru OC 2, posmatran kroz broj projekata turističke i prateće infra i supra strukture, veći je od planiranog za 2024. godinu što ukazuje na to da je uspostavljen pozitivan trend ka ostvarenju konačne ciljne vrijednosti učinka. Najvažnije realizovane aktivnosti u okviru ovog cilja odnosile su se na: završetak radova na izgradnji nedostajuće infrastrukture panoramske žičare Kotor-Lovćen; unapređenje kvaliteta infrastrukture u zoni Morskog dobra; održavanje i unapređenje kvaliteta odmorišta i vidikovaca pored puta; održavanje i unapređenje kvaliteta i kapaciteta aerodroma u Crnoj Gori; poboljšanje dostupnosti Crne Gore; održavanje postojeće i izgradnje nove infrastrukture u drumskom saobraćaju; unapređenje kvaliteta i kapaciteta graničnih prelaza; održavanje i unapređenje infrastrukture u željezničkom saobraćaju; poboljšanje distributivne elektro-energetske mreže i uspostavljanje mreže „zelenih“ turističkih kapaciteta (16 ugostiteljskih objekata i 15 hotela sa eko-oznakom).

Prepoznati izazovi u efikasnijoj realizaciji Akcionog plana 2024., odnose se na nedonošenje unaprijedene zakonske regulative, tj. nerealizovane aktivnosti na planu izrade izmjena i dopuna tri zakona kao

preduslova za uspješnije poslovanje turističke privrede i za suzbijanje neformalne ekonomije (OC 1), zatim na nezadovoljavajući nivo unapređenja kvaliteta i kvantiteta smještajnih kapaciteta (OC3) kao i razvoja digitalnih, inovativnih rješenja i novih tehnologija u turizmu (OC6).

Akcioni plan 2024., **usmjeren je ka podršci segmentu orodnjavanja** predlažući, gdje je to moguće, rodno senzitivne indikatore. Može se konstatovati da je uspostavljen, iako ne u dovoljnoj mjeri, pozitivan trend sa aspekta uključenosti žena u realizaciju projekata/obuka odnosno na planu povećanja ženskog preduzetništva. S obzirom da je učešće žena još uvijek na nezadovoljavajućem nivou, potrebno je **intenziviranje i širenje opsega aktivnosti u turizmu i sa turizmom povezanim djelatnostima, uz šire institucionalno djelovanje**, tj. izmjene određenih zakonskih propisa kojima će se dati ženama adekvatan status u odnosu na muškarce.

Takođe, uvaženi su kriterijumi **procjene uticaja na životnu sredinu**, posebno kada je riječ o velikim investicijama i drugim projektima koji zahtijevaju poštovanje procedura i standarda zaštite životne sredine.

Planirana finansijska sredstva za realizaciju **Akcionog plana 2024.**, iznosila su **12.057.158,01€**, od čega se **91,79% sredstava (11.067.158,01€)** odnosi na **investicione projekte planirane u okviru Kapitalnog budžeta (Turistička djelatnost) za 2024. godinu**; **8,21% (990.000,00€)** iz **tekućeg budžeta tadašnjeg Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera za 2024. godinu i Ministarstva turizma (od jula 2024. godine)**. **Tabela 1**

Napominjemo da su, prilikom planiranja sredstava, za realizaciju aktivnosti iz Akcionog plana za 2024. godinu, definisani iznosi sredstava iz Budžeta Ministarstva nadležnog za poslove turizma, dok sredstva za aktivnosti koje su u djelokrugu rada drugih institucija, nisu precizirana (već samo naznačen njihov izvor: Budžet nadležnih institucija), kako ne bi došlo do "preklapanja" u izvještajima o planiranim sredstvima i stepenu iskorišćenosti istih na nivou Vlade.

Tabela 1.

Struktura izvora sredstava u 2024. godini (u €)	AP Strategije	utrošena sredstva	% utroška u odnosu na AP
Budžet Crne Gore (kapitalni)	11.067.158,01	17.184.073,60	155,27
Budžet Crne Gore (tekući)	990.000,00	435.460,60	44,99
UKUPNO	12.057.158,01	17.619.534,20	146,13

Sredstva za realizaciju Akcionog plana 2024 opredijeljena su shodno Zakonu o budžetu Crne Gore za 2024. godinu (usvojen u decembru 2023. godine) i Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu (usvojen u septembru 2024. godine), koji je donijet u cilju tehničkog usaglašavanja usljed donošenja i primjene nove Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave.

Kada je riječ o kapitalnom budžetu, pojedine aktivnosti nijesu započete zbog otežavajućih novonastalih okolnosti, shodno čemu je utvrđena nova prioritizacija aktivnosti sa određenim stepenom izvjesnosti u realizaciji i na iste su preusmjerena, u pojedinim slučajevima, i značajno veća sredstva od planiranih. Na taj način, došlo je do utroška sredstava iz Kapitalnog budžeta u većoj mjeri, i to za 55,27% od planiranog iznosa.

Kada je riječ o utrošku sredstava koji se odnosi na tekući budžet, važno je napomenuti da je, pored ostalog, do djelimične realizacije, prolongiranja realizacije za naredni period ili do nepotpune realizacije aktivnosti, došlo i usljed naknadnog utvrđivanja prioriteta u realizaciji aktivnosti, kako na nivou pojedinih institucija, tako i na nivou Vlade. Takođe, komplikovane tenderske procedure i nedovoljan iznos opredijeljenih sredstava za realizaciju pojedinih aktivnosti, dovelo je do situacije da iste ne mogu biti blagovremeno ili potpuno završene, pa je utrošak sredstava na nivou od 43,99% u odnosu na planirani iznos.

Imajući u vidu navedeno, tj. činjenicu da su tokom 2024. godine uvećana sredstva u Kapitalnom budžetu veća od neutrošenih sredstava u tekućem budžetu, može se zaključiti da su planirana sredstva Akcionim planom 2024. premašena za 46,13% u odnosu na planirana.

II INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVIMA

Realizacija operativnih ciljeva usmjerena je ka dostizanju strateškog cilja koji glasi: „Investicionim ulaganjima i formalizacijom turističkog prometa Crna Gora se afirmiše kao globalno prepoznata turistička destinacija, sa smanjenom sezonalnošću poslovanja, umjerenijim regionalnim disbalansom i prioritizacijom turizma u razvojnim politikama.“

U okviru **sedam operativnih ciljeva Akcionog plana**, definisane su aktivnosti čija realizacija treba da doprinese unapređenju: regulatornog okvira u turizmu uz formalizaciju turističkog prometa; turističke i

prateće infra i supra struktura; kvaliteta i kvantiteta smještajnih kapaciteta; kvaliteta diverzifikovanog turističkog proizvoda i ljudskih resursa, znanja i vještina u turizmu, zatim ka razvoju digitalnih, inovativnih rješenja i novih tehnologija u turizmu, i u konačnom, globalnom prepoznavanju Crne Gore kao turističke destinacije.

Sve aktivnosti u Akcionom planu usmjerene su ka razvoju turizma uz prevazilaženje prepoznatih izazova koji se odnose na: nedovoljno atraktivan i konkurentan poslovni ambijent, nekonkurentna struktura smještajnih turističkih kapaciteta, neadekvatan kvalitet saobraćajne, infrastrukture i distributivne mreže za snabdijevanje električnom energijom i vodom, komunalne higijene, nedovoljno kvalitetna radna snaga, nezadovoljavajući nivo zaposlenosti, stvaranja novih turističkih proizvoda, primjene savremenih tehnologija u turizmu i unapređenja promocije radi bolje vidljivosti Crne Gore na globalnom i regionalnom turističkom tržištu.

OPERATIVNI CILJ 1 - Unaprijeđen regulatorni okvir u turizmu uz formalizaciju turističkog prometa							
Indikator učinka	Početna vrijednost 2019.	Ostvarena vrijednost 2024.	Trend	Prelazna vrijednost 2024	Ciljna vrijednost 2025.	Obrazloženje/ izazov/rizik	Aktivnost na ublažavanju negativnih efekata izazova/rizika
1.Broj usaglašenih zakona / podzakonskih akata	0	0		3	+2	Obrazloženje: Vlada Crne Gore je Zaključkom broj: 07/330/23-2013/2 od 04.06.2023. godine utvrdila tekst Predloga Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, te ga uputila Skupštini Crne Gore na razmatranje i usvajanje. Rekonstrukcijom tadašnje i izborom 44. Vlade Crne Gore, stekli su se uslovi za formiranje radne grupe za ponovno razmatranje Predloga Zakona. Novoformirana Radna grupa (31.12.2024), u okviru koje je angažovana konsultantkinja, održala je 6	Jačati snagu institucija i njihovu nezavisnost od personalnih promjena

						sastanaka. Takođe u decembru 2024. godine formirane su i radne grupe za izradu nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o TO i Zakona o boravišnoj taksi, koje su počele sa radom krajem 2024. godine. Izazov: Česte strukturne i personalne promjene u institucijama na državnom i lokalnom nivou	
2. Povećanje broja noćenja turista u sjevernom i centralnom regionu Crne Gore	741.000	index 24/19: 134,48 (996.508)		(index 24/19 100)	Index 25/19: 105	Obrazloženje: Pozitivni rezultati, veći od planiranih, ostvareni su, između ostalog, usled dobrih rezultata ljetnje turističke sezone u planinskim centrima (posebno u okviru seoskih domaćinstvima). Izazov/rizik: - prolongiranje izrade unaprijeđenjih zakonskih akata; - neadekvatni kapaciteti (kadrovski i finansijski) inspekcijjskih organa i MONSTAT-a	- jačanje institucija i njihove otpornosti na promjene u upravljačkim strukturama; - obezbjeđenje finansijskih sredstava iz EU i drugih fondova

U okviru Operativnog cilja 1:

- indikator učinka koji se odnosi na broj usaglašenih zakona / podzakonskih akata nije promijenjen u odnosu na početnu vrijednost (negativan trend), usled strukturnih i personalnih promjena u Vladi i drugim institucijama relevantnim za turizam (rekonstrukcija Vlade izvršena u julu 2024. godine), shodno čemu su novoformirane radne grupe sa svojim radom počele tek krajem decembra 2024. godine;

- indikator učinka koji se ogleda u povećanju broja noćenja turista u Sjevernom i Centralnim regionu Crne Gore u 2024. godini, ostvaren je u nivou većem od planirane vrijednosti. Naime, ostvareno je **996.508 noćenja**, što predstavlja 34% više noćenja u odnosu na 2019. godinu, ili 9 % više u odnosu na 2023. godinu. Bolji turistički promet ostvaren je, prije svega, zahvaljujući unapređenju ponude u seoskim domaćinstvima, kako sa kvantitativnog, tako i sa kvalitativnog aspekta. Shodno tome, povećan je nivo konkurentnosti ruralnog turističkog proizvoda i pojačana je potražnja za istim, što je u krajnjem, doprinijelo većem turističkom prometu (broj ostvarenih noćenja), tj. učinkom većim od planiranog. Shodno navedenom, može se konstatovati da je uspostavljen pozitivan trend i za očekivati je da ciljna vrijednost indikatora u 2025. godini bude ostvarena.

Aktivnosti u okviru Operativnog cilja 1 usmjerene su ka poboljšanju institucionalnog okvira, odnosno unapređenju zakonske regulative i njene usklađenosti sa EU legislativom, sa intencijom da se obezbijede preduslovi za poboljšanje poslovnog ambijenta i smanjenje neformalne ekonomije. Težnja je da se minimizira nelojalna konkurencija uvođenjem neformalne ekonomije u formalne tokove poslovanja, kao i da se racionalizuje, tj. smanje troškovi poslovanja, između ostalog, i uklanjanjem administrativnih barijera. Za dostizanje ovog operativnog cilja planirane su dvije mjere sa 8 aktivnosti, i budžet u iznosu od **22.000,00 € (sredstva nisu utrošena)**.

Od ukupno 8 planiranih aktivnosti, realizovano je njih 4 (50%), 3 aktivnosti su djelimično realizovane (38%), dok je 1 aktivnost nerealizovana (12%).

Realizovane i djelimično realizovane aktivnosti u okviru Operativnog cilja 1, tj. u okviru dvije mjere i to za unapređenje savjetodavnog i regulatornog okvira i za jačanje institucionalnih kapaciteta inspeksijskih

službi i Uprave za statistiku-MONSTAT, odnosile su se na pripremu: **Predloga zakona o turizmu i ugostiteljstvu**, i izradu nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama i Zakona o boravišnoj taksi; sprovođenje aktivnosti **na povećanju broja turističkih i drugih inspektora/ki koji vrše nadzor nad sprovođenjem zakona** (tokom 2024. godine zaposlene su dvije inspektorke); **zatim organizovanje edukacija, usavršavanja i opremanja inspektora/ki uz kreiranje modela za vrijednovanje njihovog rada** (13 turističkih inspektora, od kojih su 3 inspektorke pohađali su obuke u 2024. godini, a nova oprema obezbijedena je za 25 turističkih inspektora); **njihove koordinacije rada** (sprovedeno je 6 zajedničkih inspeksijskih aktivnosti); **kao i mjera na povećanju broja službenika/ca i njihove edukacije u Upravi za statistiku - MONSTAT** (1 službenik). Mjera **organizovanja edukacija, usavršavanja i obuka zaposlenih u lokalnim turističkim organizacijama** u dijelu koji se odnosi na prikupljanje podataka o turističkom prometu nije realizovana jer prema informaciji iz MONSTAT-a za istom nije bilo potrebe, jer zaposleni NTO i LTO nijesu imali izazova sa metodološkim pristupom u oblast zvanične statistike turizma.

Pozitivni efekti ostvarenih aktivnosti ogledaju se u boljim rezultatima turističkog prometa u centralnom i sjevernom regionu (**996.508 noćenja u 2024. godini, što je za 34% više nego u rekordnoj 2019. godini**). Shodno navedenom, zaključuje se da je indikator učinka značajno veći u odnosu na planirani.

Glavni izazov u realizaciji ovog cilja je činjenica da su, izborom 44. Vlade Crne Gore, svi predlozi zakonskih tekstova koji su bili utvrđeni u prethodnom periodu vraćeni resornim ministarstvima na ponovno razmatranje. Tim povodom, u martu 2024. Godine, formirana je Radna grupa sa zadatkom da ponovo razmotri tekst Predloga zakona o turizmu i ugostiteljstvu, kao i radne grupe za izradu nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama i Zakona o boravišnoj taksi. Međutim usled rekonstrukcije Vlade Crne Gore u julu 2024. godine, krajem decembra iste godine, formirane su nove radne grupe u okviru kojih je angažovana konsultantkinja za pomoć u izradi navedenih propisa.

Predlog za prevazilaženje evidentiranih izazova je da je u narednom periodu potrebno intenzivirati aktivnosti na izradi zakonskih akata. Zatim, treba iznaći mogućnosti za povećanje broja inspektora (na državnom i lokalnom nivou), kako bi se dodatno unaprijedila kontrola poštovanja zakonskih odredbi u poslovanju turističke privrede, a čiji rezultat će biti smanjenje sive zone poslovanja u turizmu, odnosno povećanje naplate poreza, doprinosa, boravišne takse i ostalih dažbina. Takođe, u Upravi za statistiku – MONSTAT, potrebno je obezbijediti preduslove za povećanje broja zaposlenih koji rade na prikupljanju i obradi podataka za oblast turizma.

OPERATIVNI CILJ 2 - Unaprijeđena turistička i prateća infra i supra struktura							
Indikator učinka	Polazna vrijednost 2021.	Ostvarena vrijednost 2024.	Trend	Prelazna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.	Obrazloženje/ Izazov/rizik	Aktivnost na ublažavanju negativnih efekata izazova/rizika
1.Broj projekata turističke i prateće infra i supra strukture	0	59		30	30	Izazovi: - složene i dugotrajne tenderske procedure, imovinsko – pravni odnosi, promjene u izvršnoj vlasti usled čega je	Pojednostavljenje tenderskih procedura, blagovremeno obezbjeđivanje neophodne prateće dokumentacije uz skraćanje vremena za njihovo izdavanje, jasno postavljanje

						došlo do drugačije prioritizacije aktivnosti; - nedostatak finansijskih sredstava	prioritetnih ciljeva koji ne smiju biti upitni ukoliko bi dolazilo do promjene izvršne vlasti ili donosioca odluka za pokretanje određenih aktivnosti; pravovremeno preusmjeravanje sredstava na projekte sa većim stepenom sigurnosti za realizaciju.
--	--	--	--	--	--	--	--

Učinak ostvaren u okviru Operativnog cilja 2, posmatran kroz broj projekata turističke i prateće infra i supra strukture, veći je od planiranog za 2024. godinu.

Operativnim ciljem 2 predviđene su četiri mjere sa **24 aktivnosti**, sa ukupno predviđenim sredstvima za njihovu realizaciju u iznosu od **11.087158.01€ (utrošeno 17.184.073,60 €) iz kapitalnog budžeta, a 95.000,00€ (utrošeno 40.000,00 €) iz tekućeg Budžeta Crne Gore.**

Realizovano je ukupno 14 aktivnosti (56%), djelimično je realizovano 9 aktivnosti (40%), dok je 1 aktivnost (4%) nerealizovana.

Realizovane aktivnosti u okviru ovog cilja odnosile su se na: završetak radova na izgradnji nedostajuće infrastrukture panoramske žičare Kotor-Lovćen; unapređenje kvaliteta infrastrukture u zoni Morskog dobra (22 pod-aktivnosti); održavanje i unapređenje kvaliteta odmorišta i vidikovaca pored puta (13 pod-aktivnosti); održavanje i unapređenje kvaliteta i kapaciteta aerodroma u Crnoj Gori; poboljšanje aviodostupnosti Crne Gore (8 novih strateških ruta kroz direktne avio-linije); održavanje postojeće i izgradnje nove infrastrukture u drumskom saobraćaju (13 pod-aktivnosti); unapređenje kvaliteta i kapaciteta graničnih prelaza (6 pod-aktivnosti); održavanje i unapređenje infrastrukture u željezničkom saobraćaju (3 pod-aktivnosti); unapređenje pomorskog saobraćaja u cilju suzbijanja uskih grla u drumskom saobraćaju (1 pod-aktivnost); održavanje i unapređenje vodosnabdijevanja (29 pod-aktivnosti); poboljšanje snabdijevanja električnom energijom (6 pod-aktivnosti); poboljšanje

distributivne elektro-energetske mreže (78 pod-aktivnosti) i realizacija projekta „Odgovorni turizam“ (16 ugostiteljskih objekata i 15 hotela sa eko-oznakom).

Djelimično realizovane aktivnosti odnosile su na: nastavak aktivnosti na izgradnji ski centara „Kolašin 1600“ Kolašin, „Žarski“ Mojkovac, „Cmiljača“ Bijelo Polje, zatim ski centra „Hajla-Štedim“ Rožaje i izgradnji garaže za potrebe ski centra „Kolašin 1600“ Kolašin. Takođe, djelimično su realizovane i aktivnosti na speleološkom objektu Đalovića pećina. U okviru projekta sprovođenja mjera i aktivnosti na uređenju i mapiranju planinskih staza, u okviru Nacionalne mreže planinskih staza, krajem maja 2024. godine formirana je nova Radna grupa za unaprijeđenje planinskog turizma Crne Gore, Tokom 2024. godine održana su 4 sastanka radne grupe. Imajući u vidu djelimično izvršenje aktivnosti od strane određenog broja “domaćina” staza, finalno prihvatanje svih aktivnosti predviđenih Planom za 2024. godinu prolongirano je za 2025. godinu.

U cilju sprovođenja mjera i aktivnosti u okviru nacionalnih planova upravljanja otpadom usvojen je Zakon o upravljanju otpadom, realizovana su dva projekta (izgrađena je transfer stanica u Andrijevici, kao i dodatna kada za komunalni otpad), dok su započete aktivnosti na 3 projekta koji će poboljšati stanje na deponiji u Bakovićima u opštini Kolašin i „Mislov do“ opština Nikšić, dok su sprovedene aktivnosti na izradi Studije uspostavljanja primarne selekcije komunalnog otpada u Baru.

Glavni izazovi: Usled promjena u izvršnoj vlasti određene planirane aktivnosti su djelimično zaustavljene ili je došlo do prolongiranja rokova. Takođe, složene i duge tenderske procedure, neriješeni **imovinsko-pravni odnosi, problemi tehničke prirode, kao i potrebe za dostavljanjem saglasnosti od brojnih nadležnih institucija** razlozi su zašto jedan broj aktivnosti nije završen ili nije ni otpočeo.

Predlozi za unapređenje: U cilju prevazilaženja identifikovanih problema u narednom periodu realizacije, imajući u vidu da aktivnosti definisane kroz ovaj operativni cilj, imaju uglavnom karakter višegodišnjih projekata, ili je njihova realizacija kontinuirana, neophodno je raditi na rješavanju imovinsko-pravnih odnosa, kao i prevazilaženje i efikasnije rješavanje problema nastalih usled nepredviđenih okolnosti na terenima. Sve navedeno podrazumijeva bolju koordinaciju rada više institucija i njihovu maksimalnu posvećenost u obavljanju svog djelokruga rada.

OPERATIVNI CILJ 3 – Unaprijeđen kvalitet I kvantitet smještajnih kapaciteta							
Indikator učinka	Polazna vrijednost 2019.	Ostvarena vrijednost 2024.	Trend	Prelazna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.	Obrazloženje/ Izazov/rizik	Aktivnost na ublažavanju negativnih efekata izazova/rizika
1.Broj ležajeva u hotelima i sličnim objektima sa 4 i 5*	24.598	32.902		34.700	40.200	Izazov: - odluke kojima se zabranjuje investiciona aktivnost na pojedinim lokalitetima i dugotrajni sudski procesi negativno utiču na realizaciju	Raditi na definisanju zakonske regulative kojom će se privući strane direktne investicije, prilikom odobravanja izgradnje, ili rekonstrukcije ugostiteljskih objekata donositi odluke kojima se
2. Broj ležajeva u hotelima i sličnim objektima sa 3*	9.210	11.678		12.000	11.000		

						privatizacionih ugovora, pa samim tim i na postizanje definisanog cilja, odnosno planiranog broja ležajeva u hotelima sa 4 i 5*	neće dovesti u pitanje realizacija čitavog posla i ubrzati procedure donošenja odluka u sudskim sporovima.
--	--	--	--	--	--	---	--

U okviru ovog operativnog cilja predviđena je jedna mjera sa 4 aktivnosti, sa ukupnim sredstvima za njihovu realizaciju u iznosu od **160.000,00 €** (Budžet Ministarstva), od čega je utrošena **20.000,00 €**. Od ukupno 4 aktivnosti, realizovane su 2 aktivnosti (50%), a 2 aktivnosti su nerealizovane (50%).

Aktivnosti ovog operativnog cilja usmjerene su na unaprijeđenje kvaliteta i kvantiteta smještajnih kapaciteta koji će zadovoljiti kriterijume srednje (3*) i viših (4 i 5*) kategorija, imajući u vidu da se u ovim objektima ostvaruje najbolja popunjenost kapaciteta tokom cijele godine, čime se, u konačnom, generišu i veći prihodi od turizma.

Iako je ostvarena realizacija polovine operativnog cilja, nivo ostvarenog učinka u 2024. godinu u ovom operativnom cilju je na nižem nivou od planiranog kada je riječ o broju ležajeva u hotelima i sličnim objektima sa 4 i 5* (planirano 34.700 a ostvareno 32.902 ležajeva) i broju ležajeva u objektima sa 3* (ostvareno 11.678 u odnosu na planiranih 12.000 ležajeva). Međutim, može se konstatovati da je došlo do povećanja broja ležajeva u svim kategorijama u odnosu na 2023. godinu. U cilju stvaranja preduslova da se, u budućem periodu, planirane vrijednosti učinka i ostvare, neophodno je unaprijediti zakonsku regulativu kako bi se poboljšao investicioni ambijent u Crnoj Gori. Shodno informacijama sa kojima Ministarstvo turizma raspolaže, broj objekata sa 4 i 5* je veći u odnosu na prethodni period, međutim, kako se radi uglavnom o objektima sa malim smještajnim kapacitetima, nijesu u značajnom mjeri doprinijeli povećanju ukupnog broja ležaja u objektima visoke kategorije (4 i 5*).

U cilju sprovođenja monitoringa realizacije ugovornih obaveza za hotele iz prioriternih turističkih projekata **usvojeni su izvještaji za 2024. godinu** (dva polugodišnja izvještaja). Kada je riječ o **hotelima koji su privatizovani u prethodnom periodu, takođe je usvojena Informacija o realizaciji zaključaka** (sjednica Vlade Crne Gore 26. decembra 2024. godine) koji se odnose na sprovođenje monitoringa o realizaciji ugovornih obaveza za pomenute hotele.

Shodno navedenom, tokom 2024. godine realizovano je povećanje broja smještajnih kapaciteta, ali na nivou nižem od planirane vrijednosti indikatora. Ipak, analizom strukture novo-otvorenih objekata, zaključuje se da je uspostavljena **pozitivna tendencija**, tj. broj ležajeva u hotelima i sličnim objektima sa 4 i 5* (32.902) znatno je veći u odnosu na broj ležajeva u objektima sa 3* (11.678), čime se direktno doprinosi podizanju nivoa kvaliteta usluge u hotelijerstvu i poboljšanju konkurentnosti turističke ponude Crne Gore.

Izazovi: Neadekvatna zakonska regulativa u smislu podsticanja investitora za realizaciju projektnih aktivnosti u Crnoj Gori, posebno na Sjeveru. Takođe, neophodno je preispitati odluke kojima se zabranjuje investiciona aktivnost na pojedinim lokalitetima, a da to nisu zaštićena ili područja od posebnog značaja, kao i ubrzati dugotrajne sudske procese koji negativno utiču na realizaciju privatizacionih ugovora, pa samim tim i na postizanje definisanog cilja.

Predlozi za unapređenje: Intenzivirati aktivnosti na unaprijeđenju zakonske regulative kao preduslova za poboljšanje poslovnog ambijenta sa akcentom na investiranje u hotelske objekte s obzirom da je hotelijerstvo najvažnija komponenta turističkog proizvoda sa multiplikativnim pozitivnim efektima na promet u ostalim segmentima turističke ponude.

OPERATIVNI CILJ 4 - Unaprijeđen kvalitet diverzifikovanog turističkog proizvoda							
Indikator učinka	Polazna vrijednost 2021.	Ostvarena vrijednost 2024.	Trend	Prelazna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.	Obrazloženje/ Izazov/rizik	Aktivnost na ublažavanju negativnih efekata izazova/rizika
1.Broj novih turističkih proizvoda	1	9		7	+1	Izazov: Obezbjedenje stabilnih finansijskih izvora za pružanje podrške u	- Neophodno je uspostaviti jednostavniji sistem provođenja javnih poziva, kao i intenzivirati saradnju državnih i lokalnih

						razvijanju novih turističkih proizvoda	institucija u cilju zajedničke podrške kreatorima novih turističkih proizvoda; - obezbijediti podršku pružiocima usluga u sektoru turizma pri apliciranju za korišćenje sredstava iz EU i drugih fondova
--	--	--	--	--	--	--	---

Operativni cilj 4 je predvidio tri mjere sa 7 aktivnosti. Mjere i Aktivnosti koje su u okviru ovog operativnog cilja imale za cilj unapređenja kvaliteta turističke ponude ponude, realizovane su u potpunosti, odnosno realizovano je svih 7 aktivnosti (100%).

Planirani broj novih turističkih proizvoda u 2024. godini je bio 7, a ostvareno je 9, te se može se konstatovati da će uspostavljeni trend aktivnosti doprinijeti ostvarenju ciljne vrijednosti učinka.

U okviru mjere koja se ticala unapređenja kvaliteta ponude, **realizovan je Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2024. godinu**, odnosno javni poziv za jačanje turističkog tržišta kroz sufinansiranje projekata iz oblasti manifestacionog, kulturnog, ruralnog i drugih vidova turizma. Programom je podržana turistička privreda kroz pet mjera koje su se odnosile na:

Mjera I – Podrška organizovanju manifestacija/festivala, koja je imala dvije pod mjere :

1. manifestacije čija je predračunska vrijednost do 30.000,00€ i
2. manifestacije čija je predračunska vrijednost od 30.000,00€ do 150.000,00€

Mjera II - Unaprjeđenje ponude i podizanje kvaliteta usluga u ruralnom turizmu;

Mjera III – Razvoj održivih turističkih proizvoda i usluga koji obogaćuju turističku ponudu u kulturnom, sportsko- rekreativnom i avanturističkom turizmu;

Mjera IV - Podrška za razvoj MICE turizma koja je imala 4 podmjere:

- A) Unapređenje kapaciteta za MICE turizam ;
- B) Podrška u organizaciji međunarodnih događaja u Crnoj Gori ;
- C) Podrška u organizovanju studijskih posjeta organizatora MICE događaja (hosted buyers);
- D) Podrška u podnošenju kandidatura za organizovanje međunarodnih kongresa u Crnoj Gori;

Mjera V - Podrška za unapređenje organizovanih avionskih dolazaka putem zajedničke marketing kampanje sa turoperatorima.

Ukupna sredstva koja su bila projektovana Programom podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2024. godinu iznosila su 1.060.293,42€. Ministarstvo nadležno za poslove turizma planiralo je 450.000,00€, dok je NTOCG planirala 610.293,42€. Od ukupno 150 prispjelih prijava, Ministarstvo turizma je podržalo 105 projekata u okviru tri mjere, dok je kroz dvije mjere NTO podržao 16 projekata. Kroz Program je podržano 26 žena što predstavlja 25% učešća u ukupnom broju aplikantata. U primorskom regionu podržano je 8, u

centralnom 8 i u sjevernom 10 žena. Utrošena sredstva Ministarstva iznose 408.595,76€, dok utrošena sredstva NTOCG iznose 189.389,00€.

U okviru druge mjere „Diverzifikacija turističkog proizvoda“, uvedena je marka kvaliteta **Montenegro Quality** sa ciljem unapređenja kvaliteta turističke ponude u Crnoj Gori i poboljšanju iskustva turista. U okviru ove aktivnosti izrađen je Koncept za marku Montenegro Quality i dva pravilnika (Pravilnik o kolektivnom žigu Montenegro Quality i Pravilnik o marki kvaliteta Montenegro Quality). Dalje, realizovano je **učesće na četiri on line sastanka UNWTO radne grupe**. Pored navedenog, tokom 2024. godine, u Crnoj Gori su organizovane **tri radionice i jedna konferencije na temu zdravstvenog turizma** uz afirmaciju i jačanje udruženja iz oblasti zdravstvenog turizma.

Ukupna sredstva za realizaciju ovog cilja su predviđena u iznosu od **685.000,00 €**, od čega je utrošena **384.422.53 €**. Realizovano je svih 7 aktivnosti (100%).

Predlozi: Neophodno je uspostaviti jednostavniji sistem provođenja javnih poziva za izbor najpovoljnijih ponuđača za izradu strateških dokumenata, zatim, potrebno je intenzivnije uticati na legalizaciju poslovanja i smanjenje rada na crno, kao i na otklanjanju ostalih negativnosti, kako bi izvori budžetskih sredstava bili stabilni.

OPERATIVNI CILJ 5: Unaprijeđeni ljudski resursi, znanja i vještine u turizmu							
Indikator učinka	Polazna vrijednost 2021.	Ostvarena vrijednost 2024.	Trend	Prelazna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.	Obrazloženje/ Izazov/rizik	Aktivnost na ublažavanju negativnih efekata izazova/rizika
1.Broj obuka i do-obuka za službenike /ce u turizmu (lokalne turističke	0	34		13	15	Obrazloženje: U cilju usklađivanja ponude tržišta rada sa potrebama	Unaprijediti i proširiti obrazovne programe kroz redovno školovanje u

organizacije, inspekcijiske službe i dr. institucije)						turističke privrede, od strane Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija je u 2024. godini izrađeni su obrazovni programi Pomoćnik kuvara, nivo II, Kuvar - sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći (za učenike sa smetnjama sluha i/ ili teškoćama u učenju) i Pomoćnik kuvara - sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći (za učenike sa smetnjama sluha i/ ili teškoćama u učenju). Takođe, donijeti su programi obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije Pomoćnik poslastičara u ugostiteljstvu i Poslastičar u ugostiteljstvu, nivo II i Konditor, nivo III. U 2024. godini zaposleno je 3.599 sezonskih radnika, što je znači da je došlo do povećanja u odnosu na 2023. U okviru projekta Montenegro Quality NTO CG	skladu sa potrebama tržišta rada. Povećati broj pružalaca usluga u turizmu u projekat dualnog obrazovanja. U zakonsku regulativu, uvesti kategoriju „stalni sezonski radnik“ kako bi radnicima u turizmu obezbijedili trajnije zaposlenje.
---	--	--	--	--	--	---	---

					je realizovala edukativni program za predstavnike LTO-a. Održana je 31 edukativna koordinacija (ukupno: individualno i grupno) na kojima je prisustvovalo ukupno 76 učesnika od čega 31 žena. U okviru edukativnih aktivnosti koje su organizovane u 2024. godini od strane Privredne komore CG, a koje se odnose direktno na turizam su: OKRUGLI STO: "Digitalizacija u turizmu, kojem je prisustvovalo 18 učesnika od kojih su 10 bile žene; OBUKA: Digitalna transformacija za MSP u sektoru turizma, kojoj je prisustvovalo 25 učesnika, od kog broja su 18 bile žene. Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija: U 2024. godini organizatori obrazovanja odraslih su izdali 37 sertifikata za stručnu kvalifikaciju Turistički vodič Izazov:	
--	--	--	--	--	---	--

						I dalje je visoko izražen sezonski karakter poslovanja turističke privrede i niska primanja, usled čega pojedini poslovi u turizmu nijesu atraktivni za mlade, što uzrokuje deficit radne snage. Zbog činjenice da su radnici za iste poslove bolje plaćeni u okruženju, dolazi do migracije radne snage.	
--	--	--	--	--	--	---	--

Indikator učinka aktivnosti u okviru Operativnog cilja 5, tj. broj obuka i do-obuka za kadar u turizmu, koji iznosi 34 je na većem nivou u odnosu na ciljnu vrijednost za 2024. godinu (13), što pokazuje spremnost nadležnih institucija za saradnju na planu unapređenja ljudskih resursa, znanja i vještina u turizmu. Na taj način, uspostavljen je pozitivan trend sa tendencijom ispunjenja ciljane vrijednosti učinka.

U okviru Operativnog cilja 5, planirane su tri mjere sa 7 aktivnosti, za čiju realizaciju nijesu bila predviđena sredstva iz tekućeg Budžeta Ministarstva. Realizovano je 6 aktivnosti (86%), i jedna aktivnost nije realizovana (14%).

U okviru ovog Cilja, realizovane aktivnosti su kako slijedi:

- u okviru unapređenja obrazovnih programa resorno Ministarstvo za oblast prosvjete je u 2024. godini uradilo obrazovne programe za Pomoćnik kuvara, nivo II, Kuvar - sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći (za učenike sa smetnjama sluha i/ ili teškoćama u učenju) i Pomoćnik kuvara - sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći (za učenike sa smetnjama sluha i/ ili teškoćama u učenju). Takođe, donijeti su programi obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije Pomoćnik poslastičara u ugostiteljstvu i Poslastičar u ugostiteljstvu, nivo II i Konditor, nivo III.

U 2024. godini zaposleno je 3.599 sezonskih radnika, što je znači da je došlo do povećanja u odnosu na 2023. godinu.

U cilju unapređenja znanja i vještina zaposlenih u turizmu **organizovana je 31 radionica obuke za predstavnike lokalnih turističkih organizacija u okviru projekta Montenegro Quality (76 učesnika (31 žena))**. Takođe, u okviru edukativnih aktivnosti koje su organizovane u 2024. godini od strane Privredne komore CG, a koje se odnose direktno na turizam su: Okrugli sto: "Digitalizacija u turizmu, kojem je prisustvovalo 18 učesnika od kojih su 10 bile žene i Obuka: Digitalna transformacija za MSP u sektoru turizma, kojoj je prisustvovalo 25 učesnika, od kog broja su 18 bile žene.

U okviru projekta unapređenja znanja turističkih vodiča, kod licenciranih organizatora obrazovanja u 2024. godini **realizovane su obuke za 37 polaznika za zanimanje turistički vodič/kinja**. Što se tiče licenci za planinske vodiče, vodiče za kanjoning, speološke vodiče i dr., licencirani organizatori obrazovanja za zanimanje planinski vodič nijesu realizovali obuke. U cilju jačanja održivog upravljanja destinacijom, jedna predstavница NTO je učestvovala u obuci i dobila sertifikat u okviru GSTC (Global Sustainable Tourism Council).

Izazovi: Savremena turistička kretanja pretpostavljaju fleksibilnu radnu snagu koja će efikasno odgovoriti stalnim promjenama na strani potražnje. U tom smislu, potrebno je da naš obrazovni sistem i dalje, intenzivno prati potrebe turističke privrede. Sa druge strane, imajući u vidu i dalje izražen sezonski karakter poslovanja u turizmu, kao i niske zarade, pojedini poslovi u turizmu nijesu atraktivni zbog čega u tom dijelu postoji izražen deficit radne snage, što, u krajnjem, rezultira migracijom naše radne snage u inostranstvo.

Predlozi za rešenje problema: Unaprijediti i proširiti obrazovne programe kroz redovno školovanje u skladu sa potrebama koje prepoznaje tržište rada, uz povećanje broja pružalaca usluga u turizmu u projekat dualnog obrazovanja. U okviru zakonske regulative definisati kategoriju „stalni sezonski radnik“ kako bi se radnoj snazi u turizmu obezbijedilo trajnije zaposlenje.

OPERATIVNI CILJ 6: Razvoj digitalnih, inovativnih rješenja i novih tehnologija u turizmu							
Indikator učinka	Polazna vrijednost 2021.	Ostvarena vrijednost 2024.	Trend	Prelazna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.	Obrazloženje/ Izazov/rizik	Aktivnost na ublažavanju negativnih efekata izazova/rizika
1.Broj implementiranih inovativnih /	0	2		3	5	Izazov: Nedovoljno poznavanje informacionih	Neophodno je da sve institucije preduzmu aktivnosti kako bi

digitalnih projekata						tehnika i njihove primjene je jedan od izazova primjene novih tehnologija u turizmu. Nekompatibilnost programskih rješenja pojedinih institucija koje bi trebale biti povezane u jedinstveni sistem je jedna od prepreka za formiranje integrisanog informacionog sistema	svoja programska rješenja međusobno usaglasila i stvorili pretpostavke za njihovo povezivanje u jedan sistem. Neophodno je raditi na animiranju potencijalnih korisnika i organizovati i intenzivirati obuke za korišćenje digitalnih rješenja
----------------------	--	--	--	--	--	---	--

Kada je riječ o učinkovitosti aktivnosti u okviru Operativnog cilja 6 – Razvoj digitalnih, inovativnih rješenja i novih tehnologija u turizmu, može se konstatovati da je ista nije realizovana na zadovoljavajućem nivou. Naime, i pored izazova evidentiranih u ovoj oblasti, izvršena je realizacija dva projekta, i to: Unapređenje aplikacije za seoska domaćinstva pod nazivom „Montenegro Village Explorer“ i ažuriranje on line brošure registrovanih seoskih domaćinstava.

Kroz Operativni cilj 6, prepoznata je neophodnost da se nacionalni statistički sistem ojača i optimizuje, jer bez tačnih, pravovremenih i sveobuhvatnih podataka nije moguće pripremati analize koje su preduslov za dobre poslovne odluke i strateško planiranje. Umrežavanjem različitih subjekata u integrisani informacioni sistem doprinosi se boljoj kontroli i realnijem sagledavanju efekata od turizma.

Operativni cilj je imao jednu mjeru sa četiri aktivnosti. Dvije aktivnosti su realizovane, dok druge dvije nisu. Ukupan iznos sredstava namijenjenih za realizaciju aktivnosti iznosio je **22.500,00€ iz tekućeg budžeta Ministarstva, od kojih je utrošeno 6.500,00 €.**

Ostvarenja u okviru Operativnog cilja 6:

- u cilju promocije i prezentacije registrovanih seoskih domaćinstava u Crnoj Gori u okviru projekta „Unapređenje aplikacije za seoska domaćinstva (instaliranje novih opcija) pod nazivom „Montenegro Village Explorer“ izvršeno je ažuriranje i aplikacija je unaprijeđena. Ova digitalna platforma ima za cilj da približi posjetiocima čari ruralnog turizma i bogate kulturne baštine naših seoskih područja. Web stranica i mobilna aplikacija pružaju mogućnost za istraživanje različitih seoskih domaćinstva koja se prostiru širom Crne Gore. Aplikacija je dostupna na Apple storu i Google play-u i besplatna je za upotrebu. Takođe, realizacijom ove aktivnosti realizovana je aktivnost 6.1.4 koja se tiče ažuriranja on-line brošure registrovanih seoskih domaćinstava.

- aktivnosti koje se odnose na izradu projektnih zadataka za on-line anketiranje turista putem aplikacije na mobilnim uređajima i digitalnog panela za izdavaoce „privatnog smještaja“ nijesu realizovane zbog promjene u prioritizaciji aktivnosti u Ministarstvu.

Izazovi: Nedovoljno poznavanje informacionih tehnika i njihove primjene od strane pružaoca usluga, jedan je od izazova u implementaciji novih tehnologija u turizmu. Nekompatibilnost programskih rješenja pojedinih institucija, koje bi trebale biti povezane u jedinstveni sistem, jedna je od prepreka za formiranje integrisanog informacionog sistema.

Predlozi za unapređenje: Neophodno je da sve institucije preduzmu aktivnosti kako bi svoja programska rješenja međusobno usaglasila i stvorili pretpostavke za njihovo povezivanje u jedan sistem. Neophodno je raditi na animiranju potencijalnih korisnika i organizovati i intenzivirati obuke za korišćenje digitalnih rješenja.

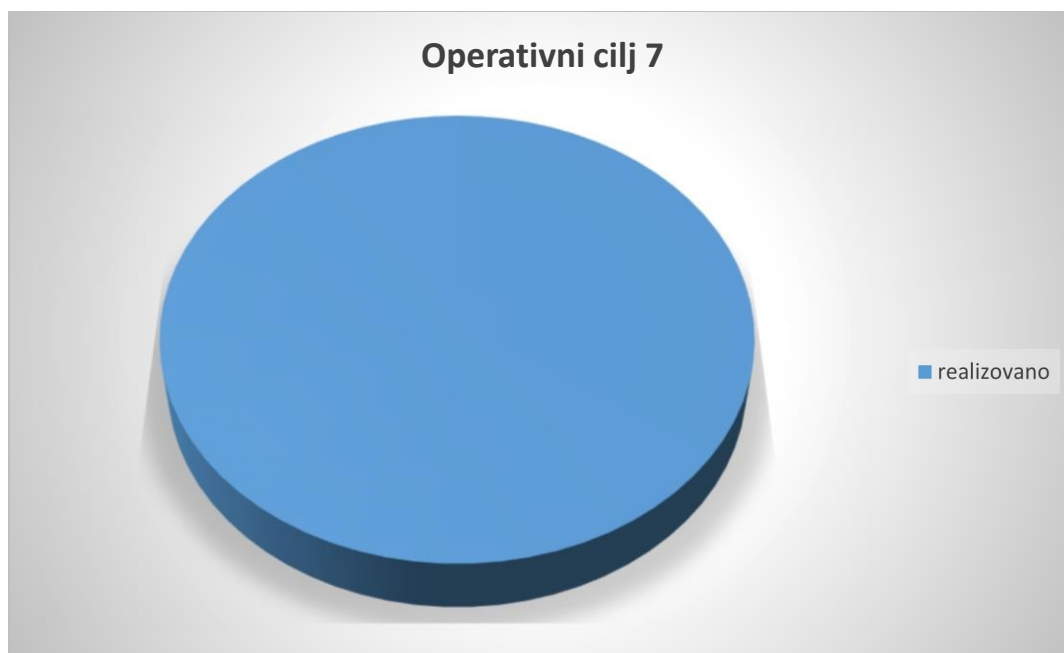
OPERATIVNI CILJ 7: Globalno prepoznata turistička destinacija							
Indikator učinka	Polazna vrijednost 2019.	Ostvarena vrijednost 2024.	Trend	Prelazna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.	Obrazloženje/ Izazov/rizik	Aktivnost na ublažavanju negativnih efekata izazova/rizika
1.Povećanje broja noćenja turista sa priorititetnih tržišta	10,6 mil.	10,45 mil		+ 5%	+5%	Izazovi: - Geo-politička kretanja uzrokuju nestabilnost na ekonomskom planu, što posljedično uzrokuje i potencijalne probleme u poslovanju turističke privrede, kako ponude tako i potražnje, na regionalnom i globalnom nivou; - nedovoljna finansijska sredstva za	Intenziviranje promotivno-informativnih aktivnosti na što većem broju potencijalnih emitivnih tržišta, kako bi se minimizirala zavisnost ostvarenja turističkog prometa od relativno malog broja ino-tržišta

						realizaciju pomotivnih aktivnosti, naročito na značajnim emitivnim tržištima, kao i zbog odlaska velikog broja državljana Rusije koji su Crnoj Gori boravili kao turisti tokom ratnih dešavanja	
--	--	--	--	--	--	---	--

Pokazatelj učinkovitosti za aktivnosti u okviru Operativnog cilja 7, koji se ogleda u padu broja noćenja turista sa prioritetnih tržišta (Francuska, Velika Britanija, Njemačka, Poljska, Rusija, Srbija, Kosovo, BiH, Makedonija i Albanija), prvenstveno zbog odlaska velikog broja državljana Rusije koji su Crnoj Gori boravili kao turisti (očekujući između ostalog dobijanje dozvola za privremeni boravak, kao i za rad u Crnoj Gori). Navedeno ukazuje na neophodnost na dalju diverzifikaciju turističkog proizvoda koja će biti osnov za povećanje atraktivnosti Crne Gore na što više emitivnih tržišta širom svijeta (neophodno je smanjiti zavisnost od relativno malog broja emitivnih tržišta).

Aktivnosti u okviru ovog operativnog cilja, odnosno mjere „Poboljšanje pozicioniranja destinacije na međunarodnom tržištu“, usmjereni su ka boljem pozicioniranju Crne Gore kao turističke destinacije na evropskom i globalnom tržištu. Takođe u okviru istog cilja, od posebne važnosti je i aktivnost koja se odnosila na uspostavljanje partnerstva između turističkih organizacija i predstavnika turističke privrede, kao i institucija relevantnih za turizam, i to na nacionalnom i lokalnom nivou. S tim u vezi, tokom 2024. godini nastavljena je aktivnost na sprovođenju istraživanja u turizmu kako bi se pratili savremeni trendovi potražnje na emitivnim tržištima i shodno tome kvalitetnije pripreme turističke ponude na nivou Crne Gore.

Mjera je podrazumijevala realizaciju 3 aktivnosti. Sredstva za ove aktivnosti nijesu navedena iz razloga što su ista obezbijeđena budžetima institucija koje su prepoznate kao nosioci i to prevashodno iz budžeta NTO CG. Sve tri aktivnosti su realizovane (100%).

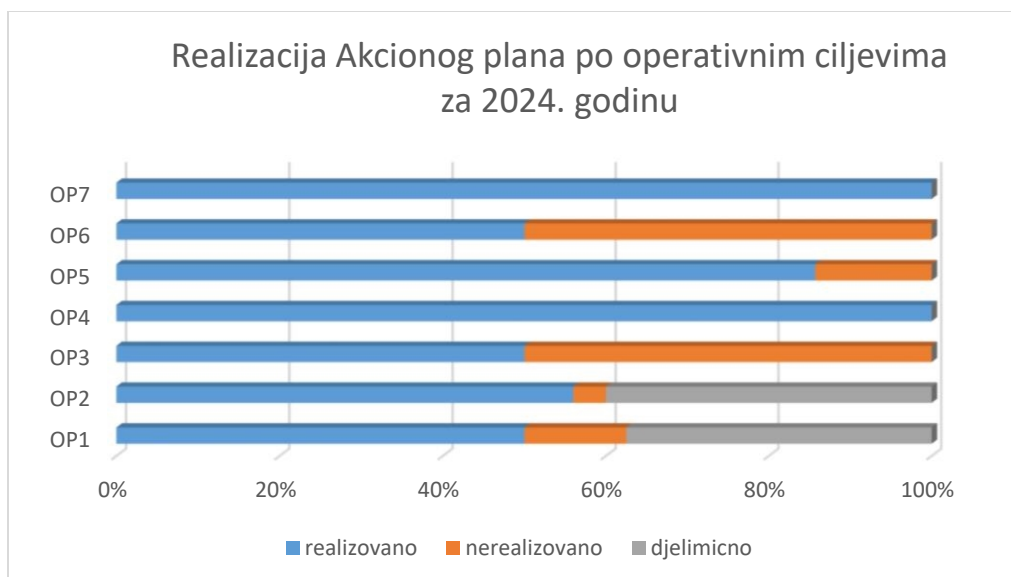

U cilju što bolje globalne prepoznatljivosti Crne Gore, NTO je definisao prioriteta tržišta i plan aktivnosti prema svakom tržištu, kroz izradu Programa rada NTO CG.

U 2024. godini **NTO CG je zaključila 10 akta o partnerskoj saradnji, kao i tri ugovora o strateškom partnerstvu.** Takođe, NTO CG je tokom 2024. godine **spvela jedno istraživanje** i to u okviru projekta Montenegro Quality gdje se vršilo mjerenje online reputacije za 23 turističke destinacije. Takođe, obezbijedila je i konsultantsku podršku LTO-ima za sprovođenje anketiranja stanovništva o stavovima kada je u pitanju turizam u opštini.

Izazovi: Uspostavljanje adekvatne koordinacije rada između svih institucija, kako na državnom tako i lokalnom nivou, zatim unapređenje saradnje sa predstavnicima turističke ali i drugih privrednih djelatnosti (saobraćaj, poljoprivreda, komunalno uređenje, sport i zabava, kultura....), kao i NVO sektora, naučnih institucija, udruženja, itd.

Predlozi za prevazilaženje izazova: U cilju definisanja adekvatnog modela za upravljanje destinacijom, neophodno je donijeti zakonske pretpostavke, odnosno potrebno je intenzivirati aktivnosti Radne grupe za donošenje Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama. Istim će se jasno precizirati djelokrug rada Nacionalne i turističkih organizacija na lokalnom nivou, kao i modeli njihove saradnje.

Analizirajući stepen realizacije Akcionog plana po definisanim operativnim ciljevima, uočava se da je maksimalni stepen realizacije postignut kod aktivnosti u okviru **Operativnog cilja 4** – Unaprijeđen kvalitet diverzifikovanog turističkog proizvoda i **Operativnog cilja 7** - Crna Gora – Globalno prepoznata turistička destinacija, zatim slijede **Operativni cilj 5** – Unaprijeđeni ljudski resursi, znanja i vještine u turizmu, **Operativni cilj 2** - Unaprijeđena turistička i prateća infra i supra struktura u, dok je najniži stepen realizacije ostvaren kod **Operativnog cilja 1** - Unaprijeđen regulatorni okvir u turizmu uz formulaciju turističkog prometa, **Operativnog cilja 3** - Unaprijeđen kvalitet i kvantitet smještajnih kapaciteta i **Operativnog cilja 6** - Razvoj digitalnih, inovativnih rješenja i novih tehnologija u turizmu.

- OBRAZLOŽENJE ZAŠTO SE AKTIVNOSTI NIJESU REALIZOVALE U ROKU

Razlozi za nerealizaciju određenog broja aktivnosti, posmatrano po pojedinim operativnim ciljevima (OC), su kako slijedi:

- **OC 1** – aktivnosti na izradi **Predloga zakona o turizmu i ugostiteljstvu**, kao i **predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama i Zakona o boravišnoj taksi**, prolongirane su za narednu godinu iz razloga što je 31.10.2023. godine, od strane Skupštine Crne Gore, **izabrana 44. Vlada Crne Gore**, nakon čega je uslijedila njena strukturna izmjena sa brojnim personalnim promjenama, uz **povlačenje Predloga zakona o turizmu i ugostiteljstvu iz skupštinske procedure** na ponovno razmatranje;

- **OC 2** – aktivnosti planirane u okviru višegodišnjih, prevashodno kapitalnih projekata koji su u funkciji **unapređenja turističke i prateće infrastrukture**, bile su djelimično ili u potpunosti prolongirane za naredni period usled drugačije prioritizacije od strane rukovodećeg kadra nadležnih institucija. Takođe, složene i duge tenderske procedure, neriješeni **imovinsko-pravni odnosi**, **problemi tehničke prirode**, kao i **potrebe za dostavljanjem saglasnosti od brojnih nadležnih institucija**, razlozi su zašto jedan broj aktivnosti nije završen ili nije ni otpočeo;

- **OC 3** – aktivnosti u cilju **unaprjeđenja kvaliteta i kvantiteta smještajnih kapaciteta**, u određenom broju, nisu realizovane usled **redefinisanja planova rada na upravljačkom nivou**, zatim, kada je riječ o

aktivnostima koje podrazumijevaju investiranja, konstatovane su **zabrane rada na pojedinim lokalitetima** i, nakon toga, slijedila su preispitivanja ispravnosti istih od strane nadležnih sudskih organa a što se uglavnom, odvija u dužem vremenskom periodu;

- **OC 5** – u okviru aktivnosti na planu **unaprjeđenja ljudskih resursa, znanja i vještina u turizmu**, dio koji se odnosio na izradu vodiča za efikasnije korišćenje raspoloživih fondova EU nije realizovan od strane nosioca aktivnosti zbog **redefinisanja plana koji se odnosi na publikovanje dokumenata**;

- **OC 6** – **razvoj digitalnih, inovativnih rješenja i novih tehnologija u turizmu** i dalje prati **nedovoljno poznavanje informacionih tehnika i njihove primjene od strane pružaoca usluga**, jedan je od izazova u implementaciji novih tehnologija u turizmu. **Nekompatibilnost programskih rješenja pojedinih institucija, koje bi trebale biti povezane u jedinstveni sistem, takođe, predstavlja jednu od prepreka za formiranje** integrisanog informacionog sistema.

Generalni izazovi bržem i kvalitetnijem razvoju turizma ogledaju se u potrebi za:

1. **efikasnijem unaprjeđenju i implementaciji zakonskih akata** koji tretiraju sektor turizma – zakonski i podzakonski akti, usaglašeni sa EU legislativom i savremenim kretanjima na turističkom tržištu, predstavljaju osnov za uspostavljanje povoljnijeg poslovnog i investicionog ambijenta, što u krajnjem treba da doprinese povećanju nivoa konkurentnosti turističkog proizvoda Crne Gore;

2. **boljom koordinacijom rada učesnika u formiranju turističkog proizvoda** koji je kompleksan i zavisi od gotovo svih privrednih djelatnosti: saobraćaja, poljoprivrede, kulture, zdravstva, trgovine, obrazovanja, zaštite životne sredine... Shodno tome, samo zajedničkim, koordiniranim djelovanjem institucija na državnom i lokalnom nivou, može se doprinijeti unaprjeđenju kvaliteta turističke ponude;

3. **uspostavljanje destinacijskog menadžmenta**, kao osnove za adekvatan plan turističkog privređivanja u uslovima sve izraženijih negativnih efekata usled klimatskih promjena i od geo-političkih kretanja, na regionalnom i globalnom nivou.

- KLJUČNA DOSTIGNUĆA I IZAZOVI U IMPLEMENTACIJI AKCIONOG PLANA

U pravcu podizanja nivoa konkurentnosti turističkog proizvoda Crne Gore, tokom 2024. godine, u kontinuitetu su se provodile aktivnosti na **implementaciji AP Strategije razvoja turizma Crne Gore do 2025. godine kojim se doprinosi unaprjeđenju**: regulatornog okvira u turizmu uz formalizaciju turističkog prometa; turističke i prateće infra i supra strukture; unaprijeđenju kvaliteta i kvantiteta smještajnih kapaciteta; kvaliteta diverzifikovanog turističkog proizvoda; ljudskih resursa, znanja i vještina u turizmu; razvoja digitalnih, inovativnih rješenja i novih tehnologija u turizmu i prepoznatljivosti Crne Gore kao globalne turističke destinacije.

Ključna dostignuća ostvarena implementacijom Akcionog plana su kako slijedi:

1. **bolje pozicioniranje Crne Gore kao turističke destinacije na evropskom i globalnom tržištu** (implementacija **OC 7**). Prema podacima Uprave za statistiku – MONSTAT, u svim vidovima smještaja u 2024. godini, registrovano je **2,606,854** turista koji su ostvarili **15,594,299** noćenja.

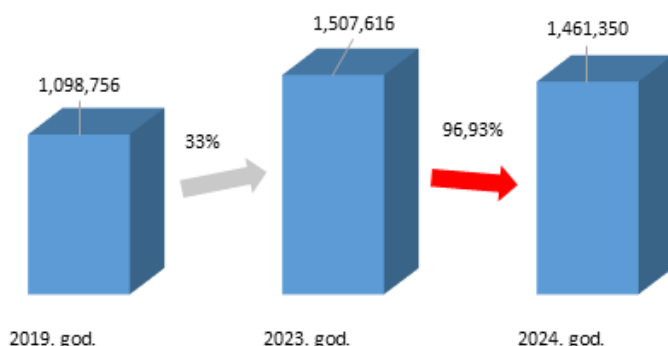
Posmatrano po zemljama porijekla, u 2024. godini, najviše noćenja ostvarili su turisti iz Srbije (23,5%), Rusije (18,25%), Bosne i Hercegovine (8,41%), Turske (4,94%), Njemačke (4,73%), Ukrajine (4,25%), Velike

Britanije (3,8%), Kosova (3,6%). Među prvih deset država iz kojih su turisti ostvarili najviše noćenja, nalaze se i Poljska (2,9%) i Francuska (2,7%).

Sa regionalnog aspekta, prema vrstama turističkih mjesta, u 2024. godini najviše noćenja ostvareno je u primorskim mjestima (93,7%), zatim planinskim mjestima (2,5%), glavnom gradu (2,55%) i ostalim mjestima (0,97%).

Kada je riječ o finansijskim efektima turističkog prometa u 2024. godini, prema podacima CBCG tokom 2024. godine prihodovano je 1,46 milijardi € od sektora putovanja/turizma od inostranih turista što predstavlja ostvarenje od 96,93% u odnosu 2023. godinu i rast od 33% u odnosu na 2019. godinu.

Prihodi od turizma/putovanja tokom 2019., 2023. i 2024. godine (u 000€)

Na osnovu analize statističkih rezultata, može se konstatovati da **raste nivo atraktivnosti Crne Gore na zapadno-evropskom tržištu** (Velika Britanija i Francuska bilježe rast, dok Njemačka manje-više isti nivo kao u 2023. godini), a koje je ciljno emitivno tržište za Crnu Goru. Pored navedenog, Turska bilježi znatni rast u 2024. godini (4,94%) u odnosu na prethodnu godinu (2,9%). Takođe, iako još uvijek skromno, **u sjevernom regionu Crne Gore raste udio noćenja u ukupno ostvarenim noćenjima (rast od 0,5%)**, čime se stvaraju preduslovi za uspostavljanje regionalne ujednačenosti u turističkoj ponudi Crne Gore.

2. razvijanje „turističke ponude za 365 dana“ (implementacija **OC 4**) doprinosi produženju trajanja sezone i bržem razvoju Sjevera Crne Gore. Aktivnosti na tom planu ostvarene su kroz:

- **Program podsticajnih mjera u turizmu za 2024. godinu, uz podršku i drugim manifestacijama van Programa** – Cilj Programa podsticajnih mjera je obogaćivanje i unaprjeđenje kvaliteta turističke ponude i bolje dostupnosti destinacije, uz poboljšanje marketing aktivnosti kako bi se privukli turisti sa novih emitivnih tržišta, a u pravcu generisanja većih prihoda u turizmu, produženja turističke sezone, povećanja stepena zauzetosti smještajnih kapaciteta, potrošnje i zaposlenosti. Na taj način stvaraju se preduslovi za obezbjeđenje održivog razvoja turizma, jer se svim projektima koji će biti podržani kroz Program podsticajnih mjera obezbjeđuje pravilno upravljanje destinacijom (razvoj cjelogodišnjeg proizvoda, ujednačeniji regionalni razvoj), razvijanje socio ekonomske komponente (otvaranje novih radnih mjesta, podrška postojećim biznisima i preduzetništvu), očuvanje kulturno istorijske baštine (podrška projektima iz kulture kao osnove očuvanja identiteta) i poštovanje principa i standarda koji se odnose na zaštitu životne sredine.

Program uključuje pet mjera podrške, i to:

- Mjera I - Podrška organizovanju manifestacija/festivala, koja je imala dvije pod mjere :
 1. manifestacije čija je predračunska vrijednost do 30.000,00€ i

- 2. manifestacije čija je predračunska vrijednost od 30.000,00€ do 150.000,00€;
- Mjera II - Unaprjeđenje ponude i podizanje kvaliteta usluga u ruralnom turizmu
- Mjera III - Razvoj održivih turističkih proizvoda i usluga koji obogaćuju turističku ponudu u kulturnom, sportsko rekreativnom i avanturističkom turizmu;
- Mjera IV - Podrška za razvoj MICE turizma, koja je imala tri pod mjere ;
 - 1) Podrška u organizaciji međunarodnih događaja u Crnoj Gori ;
 - 2) Podrška u organizovanju studijskih posjeta organizatora MICE događaja (hosted buyers);
 - 3) Podrška u podnošenju kandidatura za organizovanje međunarodnih kongresa u Crnoj Gori;;
- Mjera V - Podrška za unapređenje organizovanih avionskih dolazaka putem zajedničke marketing kampanje sa turoperatorima.

Ukupan budžet za realizaciju ovog Programa bio je 1.060.293,42€, od čega je učešće Ministarstva iznosilo 450.000,00€ i NTO CG 610.293,42€. Na javne pozive je ukupno pristiglo 150 prijava od kojih je podržano 105 projekata. U 2024. godini, Ministarstvo je su-finansiralo i određen broj festivala i manifestacija van Programa, i to: realizaciju festivala Lake Festa 2024, manifestaciju Vračnovići 2024, realizaciju međunarodnog Wild Beauty Art 2024, proslavu Dana državnosti 13. i 14. jula 2024. godine u Andrijevići, a pružilo je i podršku realizaciji prevoza turista na relaciji Kolašin - Biogradsko jezero.

- Uvođenje marke kvaliteta Montenegro Quality - Projekat Integralno upravljanje kvalitetom u destinaciji za potrebe NTO CG sprovodi organizacija Feel IQM, koja je pridružena je članica Svetske turističke organizacije i Svjetskog savjeta za putovanja i turizam, a nosilac je i brojnih nagrađenih projekata u svijetu. Montenegro Quality samo je dio većeg projekta Integralno upravljanje kvalitetom u destinaciji, koji je NTO CG započela 2023. godine. NTO CG je pokrenula ovaj projekat s ciljem unapređenja kvaliteta turističke ponude u Crnoj Gori i poboljšanja iskustva turista. Riječ je projektu koji daje jasnu sliku o stanju kvaliteta turističke ponude u Crnoj Gori, jer je kroz njega po prvi put izvršeno mjerenje online reputacije u svim crnogorskim opštinama. Pored toga, NTO CG je omogućila izradu marketinških analiza turističkoj privredi i sprovela edukaciju u cilju daljeg unapređenja kvaliteta usluga i turističkog iskustva.

Ukupno 27 predstavnika iz različitih sektora turističke privrede i drugih srodnih djelatnosti dobilo je ovu oznaku, koja predstavlja priznanje visokih standarda i kriterijuma u turizmu. Oznaka "Montenegro Quality" dodjeljuje se u tri nivoa: zlatna, srebrna i bronzana. Svaka od ovih oznaka predstavlja nagradu za postignuti visok nivo kvaliteta, a odražava i posvećenost stalnom unapređenju turističke ponude Crne Gore. Komisiju koja je ocjenjivala ispunjenost kriterijuma činili su predstavnici Ministarstva turizma, Privredne komore Crne Gore i Nacionalne turističke organizacije Crne Gore. Oznaku kvaliteta Montenegro Quality u ovoj godini su dobili hotel Hilton Podgorica Crna Gora, turistička agencija Monte Vista Travel, Bocasa restoran, Boutique hotel Casa del Mare Mediteraneo, hotel Conte, hotel Cattaro, Hyatt Regency Kotor Bay Resort, hotel Palas, mali hotel Palata Venezia, , seosko domaćinstvo Tara, etno selo Montenegro, Oblun, seosko domaćinstvo Vujić, hotel Splendid, Akademija piva u ulici Moskovskoj i Stanka Dragojevića, Kings Park Hotel, JU Muzeji i galerije Podgorice, Carine hotel Kumbor, MS Katunjanin, hotel Swissotel, etno house Đurđevina, nacionalni restoran Crno jezero, mali hotel Vučje, apartmani Viktorija, seosko domaćinstvo Tri hrasta i hotel Play.

Marka kvaliteta, je značajan iskorak u planiranju i organizaciji turizma i turističke ponude. Na ovom nivou, Crna Gora to radi prva u cijelom regionu. Vrlo je značajno da se na ovaj način prvo prepozna, ali i nagrađuje onaj segment tržišta koji zadovoljava najviše kvalitete u rangju svjetskih. Sa druge strane, šalje se vrlo važna poruka gostima o tome što mogu da očekuju kada dođu u Crnu Goru, stvara se jedan model kako bi se adekvatno reagovalo na impulse sa tržišta koji su važni da budu prepoznati, jer je tržište u turizmu fluktuirajuće. Ono se često i brzo mijenja i ako nemate adekvatnu i brzu reakciju ne možete biti konkurentni. Zato je i ova oznaka kvaliteta zapravo jedan model obezbjeđivanja konkurentnosti turističke

ponude u cilju afirmacije autentičnog proizvoda i iskustva i dovođenje naše turističke ponude na jedan zaista visok nivo kvaliteta.

Sertifikacija i standardizacija u turizmu igraju ključnu ulogu u osiguravanju visokog nivoa kvaliteta i konkurentnosti destinacija. Kroz jasno postavljene norme i kriterijume, one omogućavaju dosljednost u uslugama, što direktno utiče na zadovoljstvo gostiju. U tom sistemu podizanja kvaliteta podjednako su važni mali i veliki turistički subjekti, te se oznaka kvaliteta dodjeljuje u 15 osnovnih kategorija. Sertifikovani objekti ne samo da podižu reputaciju destinacije, već i stvaraju povjerenje među turistima, koji znaju da mogu očekivati visok standard usluge. Stoga, ova oznaka nije samo simbol kvaliteta, ona je obećanje turistima, koje osigurava visoke standard i kvalitet usluga.

- **Ruralni turizam** - Shodno Programu razvoja ruralnog turizma Crne Gore za 2023- 2025. godine, tokom 2024. godine kontinuirano su realizovane aktivnosti iz Akcionog plana, praćenje realizacije i učešće u aktivnostima partnerskih institucija.

Ažurirana je i unaprijeđena aplikacije za seoska domaćinstva “ koja obuhvata sva registrovana seoska domaćinstva u Crnoj Gori i njihovu ponudu.

Pod okriljem kampanje „Ruralno, održivo, domaćinski“ krajem 2024. godine je po drugi put realizovano nagrađivanje najboljih u ruralnom turizmu, kada je bio opredijeljen fond od 15.000€ za nagrađivanje u 4 kategorije – 1. Najbolje seosko domaćinstvo, 2. Najbolje seosko domaćinstvo na katunu, 3. Najbolja seoska domaćica i 4. Najbolji mladi seoski domaćin/Najbolja mlada seoska domaćica. U cilju jačanja održivosti ruralnog preduzetništva, Ministarstvo je u kontinuitetu pružalo punu podršku na terenu svim zainteresovanim subjektima koji se bave ovim vidom turističke ponude;

- **Zdravstveni turizam** - Shodno Programu razvoja zdravstvenog turizma Crne Gore s Akcionim planom 2021-2023. godine (PRZT) u kontinuitetu su realizovane aktivnosti iz Akcionog plana, praćenje realizacije i učešće u aktivnostima partnerskih institucija. U oktobru 2023. godine je započeta realizacija Projekta ARIST koji se sprovodi u vidu kulturno - inovativnog programa za mlade sportiste, na temu “Značaj fizičke aktivnosti, ishrane i rehabilitacije na psiho-fizičko zdravlje sportista i rekreativaca, potencijali za razvoj zdravstvenog turizma”(ARIST). Projekat je realizovan u okviru saradnje Ministarstva zdravlja i Medicinskog fakulteta sa Ministarstvom turizma i Komisijom za antidoping, a pod pokroviteljstvom Fonda za inovacije. U okviru projekta održano je 5 radionica u 2023. godini i 3 radionice i završna konferencija u 2024. godini. U projektu je učestvovalo preko 1.000 učesnika.

- **Turistička valorizacija atraktivnih prirodnih i kulturnih lokaliteta** – Kroz Priogram podsticajnih mjera, odnosno kroz Mjeru III - Razvoj održivih turističkih proizvoda i usluga koji obogaćuju turističku ponudu u kulturnom, sportsko- rekreativnom i avanturističkom turizmu u vidu podrške sljedećim projektima koji se odnose na valorizaciju kulturne materijalne i nematerijalne baštine podržani su sledeći projekti: „Stare legende i staze - nova turistička ponuda“, „Svetigora“, „Putevima mojkovačkih junaka“, Putovanje kroz tradiciju - radionica za izradu narodnih nošnji“, „Da se ne zaboravi“.

- **Planinski turizam i saradnja sa Planinarskim savezom Crne Gore** – ova Radna grupa za unaprijeđenje planinskog turizma Crne Gore, koju čine predstavnici Ministarstava turizma, Ministarstva sporta i mladih, Planinarskog saveza, NTO CG, JP Nacionalni parkovi Crne Gore, Gorske služba spašavanja Crne Gore, predstavnik Planinarskog kluba Komovi i stručni savjetnik. Tokom 2024. godine održana su 4 sastanka radne grupe. Imajući u vidu djelimično izvršenje aktivnosti od strane određenog broja “domaćina” staza, finalno prihvatanje svih aktivnosti predviđenih Planom za 2024. godinu prolongirano je za 2025. godinu.

3. unaprjeđenje obrazovanja kadra u turizmu (implementacija **OC 5**) – Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija je u 2024. godini uradilo obrazovne programe Pomoćnik kuvara, nivo II, Kuvar - sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći (za učenike sa smetnjama sluha i/ ili teškoćama u učenju) i Pomoćnik kuvara - sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći (za učenike sa smetnjama sluha i/ ili teškoćama u učenju). Takođe, donijeti su programi obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije Pomoćnik poslastičara u ugostiteljstvu i Poslastičar u ugostiteljstvu, nivo II i Konditor, nivo III.

4. Sprovođenje mjera i aktivnosti na održavanju i unapređenju kvaliteta odmorišta i vidikovaca pored puteva – Kroz Podsticajne mjere u turizmu, Ministarstvo turizma je podržalo izgradnju 13 novih odmorišta i vidikovaca pored puta.

5. unaprjeđenje avio-povezanosti Crne Gore (implementacija **OC 2**) – Aerodromi Crne Gore u 2024. godini opslužili su 2.882.075 putnika, što čini 15% više u odnosu na 2023. godinu, a 8% u odnosu na 2019. godinu. Tokom 2024. godine, Aerodromi CG uspostavili su 8 novih avio linija, od čega 5 iz Podgorice: Košice, Lil, Ostrava, Pardubice, Radom i 3 iz Tivta: Birmingem, Bristol i Izmir.

6. unaprjeđenje ponude sa kvantitativnog i kvalitativnog aspekta u hotelijerstvu, kao najznačajnijem segmentu turističkog proizvoda (implementacija **OC 3**) - tokom 2024. godine, **otvorena su 22 nova hotela sa ukupno 1354 ležaja, od čega je 87,88% (753 ležaja) u objektima kategorije 4 * (16 objekata) i 5 * (3 objekta)**, zatim 4,43% (60 ležaja) u objektima sa 3 * (1 objekat) i 7,68% (104 ležaja) u jednom objektu sa 2 *. I pored činjenice da nije ostvarena ciljna vrijednost učinka za 2024. godinu, ostvareno je povećanje u poređenju sa 2023. godinu, kao i činjenica da se 87,88% novih ležajeva nalazi u hotelima visoke kategorije (4 i 5*).

Kada je riječ o izazovima, isti se generalno mogu sublimirati kao još uvijek nedovoljno razvijena svijest učesnika u formiranju turističkog proizvoda o značaju turizma kao poluge razvoja svih privrednih djelatnosti, a koji bi, u konačnom, trebalo da obezbijedi efikasan način za otvaranje novih radnih mjesta (podizanje nivoa životnog standarda stanovništva) i stabilne izvore prihoda državnog i budžeta na nivou lokalnih zajednica (dobrobit ekonomije). Takođe, veliki izazov na putu daljeg razvoja turizma, predstavlja i nedovoljna posvećenost zajedničkom i koordiniranom radu svih (brojnih) partnera od kojih (direktno i indirektno) zavisi kvalitet i nivo konkurentnosti turističkog proizvoda Crne Gore. Važno je istaći da su, usled navedenih razloga, za naredni period prolongirane aktivnosti na izradi izmjena i dopuna zakona koji regulišu oblast poslovanja u turizmu, što predstavlja ozbiljan izazov s obzirom da je turizam jedan od prioriteta u razvoju crnogorske privrede, ali i sektor sa još uvijek visokim stepenom „sive zone“ u poslovanju.

* * *

Činjenica da je turizam u Crnoj Gori jedna od proriteno važnih privrednih djelatnosti, potvrđena je i kroz **Izveštaj Svjetskog savjeta za turizam i putovanja** (World Travel and Tourism Council; <https://wttc.org/>), koji se publikuje na godišnjem nivou. Prema Izveštaju za 2023. godinu, procijenjeno je da je u Crnoj Gori, učešće turizma u bruto domaćem proizvodu iznosilo 26%, u ukupnoj zaposlenosti 25,6%, dok su prihodi od ino-turizma iznosili oko 1,1 milijardi eura.

Kada je riječ o nivou konkurentnosti turizma u Crnoj Gori u međunarodnim okvirima, prema poslednjem publikovanom **Izveštaju Svjetskog ekonomskog foruma** (World Economic Forum [WEF Travel and Tourism Development Index 2024.pdf \(weforum.org\)](https://www.weforum.org/publications/2024/01/2024-wef-travel-and-tourism-development-index/) iz 2024. godine. Sektor „putovanja i turizam“ u Crnoj Gori, rangiran je na relativno zadovoljavajućem, 60. mjestu od ukupno 119 država širom svijeta, sa index-om od 3,96 (index se kreće u rasponu od 1 - najniži do 7 – najviši nivo). Od

država iz okruženja, najbolje su rangirane Slovenija, na 42. mjestu (index: 4,22) i Hrvatska, na 46. poziciji (index: 4,13).

Govoreći o konkurentnosti turizma u Crnoj Gori, važno je pomenuti i dokument „Konkurentnost u Jugoistočnoj Evropi“ - izgleđ politika 2024 - dimenzija turističke politike, koju priprema i publikuje **Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj** (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD [Home page - OECD](https://www.oecd.org/en/publications/2024/06/western-balkans-competitiveness-outlook-2024-regional-profile_359dd5b9.html)). Odrađena je samoprocjena Vlade Crne Gore kroz kvalitativni i kvantitativni upitnik koji analizira 15 dimenzija politike kritične za konkurentne ekonomije. Dokument ima za cilj da: rigorozno procijeni postavke politike i reforme vezane za konkurentnost u odnosu na međunarodnu dobru praksu; daje smernica za reformu i razvoj politike; stvara proces koji poboljšava kvalitet razvoja politike za konkurentnost; olakšava određivanje prioriteta vladinih i donatorskih aktivnosti u cilju podrške konkurentnosti. https://www.oecd.org/en/publications/2024/06/western-balkans-competitiveness-outlook-2024-regional-profile_359dd5b9.html

- OECD Trendovi i politike u turizmu 2024.

Dostavljanje odgovora na upitnik u cilju izrade vodeće publikacije OECD-a, Turistički trendovi i politike 2024. koja predstavlja međunarodnu referencu i mjerilo o tome koliko efikasno zemlje podržavaju snažan, održiv i konkurentan turistički sektor. Izveštaj koji se objavljuje svake dvije godine analizira ključne reforme politike i upravljanja, ističe dobre prakse i bogat je izvor podataka i dokaza o turističkim trendovima i učinku politike. Crna Gora je sa aspekta razvoja i dostignuća u turizmu, vodeća država među zemljama Zapadnog Balkana, sa index-om od 4,2 (raspon index-a se kreće od 1-5).

U skladu sa redovnim ekonomskim izvještajem za Zapadni Balkan, publikovanim od strane **Svjetske banke** (World Bank - [Western Balkans Regular Economic Report \(worldbank.org\)](https://www.worldbank.org/en/publications/western-balkans-regular-economic-report)), rast bruto domaćeg proizvoda u Crnoj Gori u 2024. godini je bio 3%.

Saradnja sa međunarodnim organizacijama – kontinuirana saradnja sa renomiranim institucijama i organizacijama iz oblasti turizma, utiče na bolje pozicioniranje Crne Gore na međunarodnom tržištu, kako u smislu promocije destinacije, tako i u smislu međunarodnog institucionalnog povezivanja i saradnje, od koje prije svega naša zemlja ima brojne benefite. Saradnja sa Svjetskom turističkom organizacijom (UN Turizam) – Crnoj Gori je obezbijeđen i grant u iznosu od 100.000,00€, a riječ je o eksternoj konsultantskoj usluzi koju pruža AVIAREPS. Projekat sa Aviareps je završen u 2024. godini. Takođe, Crna Gora je u okviru aktivnosti koje sprovodi Radna grupa UN Turizam za Agendu za Evropu 2030., uključena u projekat "Integrating Positive Experiences and Legislations for Regulating Online Short-Term Rentals Platforms", u koji su pored Crne Gore uključene i sledeće države: BIH, Srbiju, Francusku, Italiju, Hrvatsku i Grčku.

- **Održivi razvoj i rodna ravnopravnost**

Strategija razvoja turizma u Crnoj Gori 2022-2025. godine bazirana je na premisama, odnosno principima održivog razvoja, i usklađena je sa osnovama koje su definisane Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. godine, kao krovnim dokumentom za oblast održivog razvoja.

Razvojni projekti u turizmu implementiraju se na održiv način, prije svega, preduzimajući aktivnosti kojima se **minimiziraju negativni efekti na životnu sredinu i obezbjeđuje efikasno korišćenje resursa**. Cijeneći komponentu održivosti kao izuzetno važnu, aktivnostima u okviru Strategije se pospješuje razvoj „zelenih“ smještajnih kapaciteta, tj. kapaciteta koji u svom poslovanju poštuju principe održivosti, zatim, prati se razvoj „zelenih“ aktivnosti, tj. proizvoda baziranih na prirodi, u nacionalnim parkovima i zaštićenim prostorima. Dužna pažnja posvećuje se i pravilnom „plavom“ rastu, između ostalog i kroz projekat „Plave

zastavice“, u okviru kojeg je u 2024. godini, na 39 plaža i jednoj marini podignuta plava zastavica kao prestižno ekološko obilježje kojim se potvrđuje ispunjenost visokih standarda iz četiri oblasti: kvalitet morske vode, usluga i sigurnosti na plažama, standarde iz oblasti zaštite životne sredine kao i obrazovanja i informisanja o ekološkim vrijednostima.

Takođe, pravilnim vođenjem razvojne politike u turizmu, obezbjeđuju se adekvatni preduslovi za nova radna mjesta. Imajući u vidu činjenicu da je turizam radno intenzivna grana u kojoj, prosječno na godišnjem nivou, žene čine veći broj zaposlenih, može se konstatovati da se implementacijom određenih mjera **pospješuje ekonomsko osnaživanje žena**, tim prije ako se zna da se u pojedinim projektnim aktivnostima obezbjeđuju preduslovi za aktivnije učešće žena (ruralni razvoj – seoska domaćinstva, podsticajne mjere – potpora razvoju mikro, malih i srednjih preduzeća među kojima su i žene kao preduzetnice). Na taj način, jača se komponenta rodne ravnopravnosti u sektoru turizma i obezbjeđuje boljitak ukupnog društva.

U to smislu, prema dostavljenim informacijama, u nastavku slijedi pregled aktivnosti u 2024. godini, koje je moguće sagledati i sa aspekta orodnjenosti, odnosno čiji se indikatori rezultata mogu definisati zasebno za žene i muškarce:

- Sprovedene su aktivnosti na povećanju broja turističkih i drugih inspektora/ki koji vrše nadzor nad sprovođenjem zakona o turizmu (tokom 2024. godine **zaposlene su dvije inspektorke** zatim organizovane su edukacije, usavršavanja i opremanja inspektora/ki uz kreiranje modela za vrijednovanje njihovog rada (**13 inspektora (od kojih su 3 inspektorke)** pohađali su obuke u 2024. godini;
- MONSTAT: U 2024. godini Uprava za statistiku angažovala je jedno ugovorno lice (**1 službenica**) - Ugovor o djelu na prikupljanju i obradi statistike turizma;
- Kroz Program podsticajnih mjera u turizmu u 2024. godini ukupno je podržano **26 žena** što predstavlja **25%** učešća u ukupno broju svih aplikanata. U primorskom regionu podržano je 8 žena, u centralnom 8 i u sjevernom 10.
- Kroz projekat ARIST koji se sprovodi u vidu kulturno - inovativnog programa za mlade sportiste, na temu “Značaj fizičke aktivnosti, ishrane i rehabilitacije na psiho-fizičko zdravlje sportista i rekreativaca, potencijali za razvoj zdravstvenog turizma” održane su 3 radionice i 1 konferencija sa preko 1000 učesnika, od kojih oko **600 učesnika**.
- U okviru projekta Montenegro Quality, NTO CG je realizovala edukativni program za predstavnike LTO-a u okviru koga je održana 31 edukativna koordinacija na kojima je prisustvovalo ukupno **76 učesnika** od čega **31 žena**.
- U okviru edukativnih aktivnosti koje su organizovane u 2024. godini od strane Privredne komore CG (1 okrugli sto i 1 obuka) a koje se odnose direktno na turizam učestvovalo je **43 učesnika** od kojih je bilo **28 žena**).

Na osnovu navedenog, može se zaključiti da je uspostavljen, **iako ne u dovoljnoj mjeri, pozitivan trend sa aspekta uključenosti žena u realizaciju projekata/obuka i sl., koje se odnose na turizam i sa turizmom povezanim djelatnostima**. I pored napretka koji je ostvaren na planu povećanja ženskog preduzetništva i uključenosti žena u sve sfere društvenih aktivnosti, učešće žena je još uvijek na nezadovoljavajućem nivou. **Na prevazilaženju takvog stanja, pored intenziviranja i širenja opsega aktivnosti u turizmu i sa turizmom povezanim djelatnostima, potrebno je i šire institucionalno djelovanje**, tj. izmjene određenih zakonskih propisa kojima će se dati ženama adekvatan status u odnosu na muškarce.

U cilju afirmacije ženskog preduzetništva u ruralnom turizmu, Ministarstvo turizma realizuje kampanju „Ruralno, održivo, domaćinski“ (sa nagradnim konkursom), u okviru koje postoje dvije linije za podršku ženama, tj. vrši se izbor i nagrađuje najbolja mlada domaćica i najbolja seoska domaćica. Kroz kampanju podržane su 4 žene od ukupno 12 nagrađenih.

III – TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE PO AKTIVNOSTIMA

NAPOMENA: Tokom izrade Strategije i pratećeg Akcionog plana, posebna pažnja je posvećena onim aktivnostima i projektima koji su u nadležnosti drugih ministarstava i institucija (saobraćajna, energetska, komunalna infrastruktura, itd.), a koji su u funkciji razvoja turizma. Naime, iste su načelno prikazane u Akcionom planu kako bi se izbjeglo “preklapanje” aktivnosti iz “cross-cutting” dokumenata, s obzirom da je njihova konkretna i detaljna realizacija predmet djelokruga rada resornih ministarstava. Akcionim planom za navedene aktivnosti drugih institucija nisu navedena finansijska sredstva, takođe iz potrebe da ne dolazi do “preklapanja” i planiranih/utrošenih sredstava.				
STRATEŠKI CILJ: INVESTICIONIM ULAGANJIMA I FORMALIZACIJOM TURISTIČKOG PROMETA CRNA GORA SE AFIRMIŠE KAO GLOBALNO PREPOZNATA TURISTIČKA DESTINACIJA SA SMANJENOM SEZONALNOŠĆU POSLOVANJA, UMJERENIJIM REGIONALNIM DISBALANSOM I PRIORITIZACIJOM TURIZMA U RAZVOJNIM POLITIKAMA				
OPERATIVNI CILJ 1: Unaprijeđen regulatorni okvir u turizmu uz formalizaciju turističkog prometa				
INDIKATORI UČINKA	Polazne vrijednosti 2019. godina	Ostvarena vrijednost 2024. godina	Prelazna vijednost 2024. godina	Ciljna vrijednost 2025. godina
Broj usaglašenih zakona/podzakonskih akata	0	0	+5	+2 (u odnosu na 2023. godinu)
Povećanje broja noćenja turista u Sjevernom i Centralnom regionu Crne Gore	741.000 (broj ostvarenih noćenja u Sjevernom i Centralnom regionu CG u 2019. godini imajući u vidu da su 2020. i 2021. godine bile nereprezentativne zbog pandemije)	(996.508) index 24/19: 134,48	920.000 (index 24/23 – 92,31) 24/19 – 124,16	index 25/19 - 105

Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA 	Obrazloženje / Novi rok	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/pl anirani izvori finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Napomena / Preporuke za naredni period sprovođenja
MJERA 1.1 Savjetodavni i regulatorni okvir									
1.1.1. Izrada Zakona o turizmu i ugostiteljstvu	Usvojen Zakon	Glavni nosioc : MT	III Q 2024.	IV Q 2024.	Djelimično realizovano	Vlada Crne Gore je Zaključkom broj: 07/330/23- 2013/2 od 04.06.2023. godine utvrdila tekst Predloga Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, te ga uputila Skupštini Crne Gore na razmatranje i usvajanje. Rekonstrukcijo m tadašnje i izborom 44. Vlade Crne Gore, stekli su se uslovi za formiranje radne grupe za	Budžet MT 22.000 € (Kumulativno)	Sredstva nisu utrošena	Intenzivirati rad RG uz jačanje snage institucija i njihove nezavisnosti od personalnih promjena

						ponovno razmatranje Predloga Zakona. Novoformirana Radna grupa (31.12.2024), u okviru koje je angažovana konsultantkinja, održala je 6 sastanaka. Novi rok: IV Q 2025.			
1.1.2. Izrada Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama	Usvojen Zakon	Glavni nosioc : MT Partner: NTO CG	III Q 2024.	IV Q 2024.	Djelimično realizovano	U cilju izrade Predloga zakona o izmjenama i dopuna Zakona o turističkim organizacijama formirana je Radna grupa za razmatranje i inoviranje Predloga (19.04.2024. god.) NTO CG je pripremila radnu verziju Nacrta zakona o			Intenzivirati rad RG uz jačanje snage institucija i njihove nezavisnosti od personalnih promjena

						izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama i isti je prezentovan Radnoj grupi. Novi rok: IV Q 2025.			
1.1.3. Izrada Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o boravišnoj taksi	Usvojen Zakon	Glavni nosioc: MT Partner: NTO CG	III Q 2024.	IV Q 2024	Djelimično realizovano	U cilju izrade Predloga zakona o izmjenama i dopuna Zakona o boravišnim taksama formirana je Radna grupa za razmatranje i inoviranje Predloga (19.04.2024. god.) u čiji rad je uključena konsultantkinja Novi rok: IV Q 2025.			Intenzivirati rad RG uz jačanje snage institucija i njihove nezavisnosti od personalnih promjena
MJERA 1.2. Jačanje institucionalnih kapaciteta (Inspeksijske službe i Uprave za statistiku – MONSTAT)									

1.2.1. Sprovođenje aktivnosti na povećanje broja turističkih i drugih inspektora/ki koji vrše nadzor nad sprovođenjem zakona iz oblasti turizma	Broj novo-zaposlenih inspektora/ki 2 turističke inspektorke	Glavni nosilac: UIP / MT Shodno Odluci Vlade Crne Gore o preuzimanju službenika i opreme Uprave za inspeksijske poslove broj 10-010/24-5411/2 od 26.9. 2024.godine i Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br.093/24 od 27.09.2024) Turistička inspekcija Uprave za inspeksijske poslove je preuzeta u Ministarstvo turizma Crne Gore dana	III Q 2024.	IV Q 2024	Realizovano	U 2024.godini zaposlene su dvije turističke inspektorke i sproveden je jedan postupak oglašavanja u UIP-u (Odluka o izboru kandidata postala konačna u periodu prelaska inspekcije u Ministarstvo turizma i koje će se popuniti po usvajanju Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija	
--	--	--	-------------	-----------	--------------------	---	------------------------------	------------------------------	--

		1.10.2024.godi ne jer je Uprava prestala da postoji.							
1.2.2. Sprovođenje aktivnosti na organizovanju edukacija, usavršavanje i opremanje inspektora/ki, kao i kreiranje modela za vrijednovanje njihovog rada	Broj inspektora/ki koji su završili/e obuku) 13 inspektora (od kojih su 3 inspektorke)	Glavni nosilac: UIP / MT	III Q 2024.	IV Q 2024.	Realizovano	13 turističkih inspektora je pohađalo obuke u 2024.godini, dok je za svih 25 inspektora obezbijedena oprema za rad u vidu računara, laptopova, štampača itd.	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija	Shodno prethodno navedenoj Odluci, preuzeto je 35 službenika od kojih je 25 inspektora, pet samostalnih savjetnika i pet samostalnih referenata. Od ukupnog broja zaposlenih inspektora, 8 su sa mjestom rada u Podgorici, Cetinju, Danilovgradu, Tuzima i Zeti, dok su ostali raspoređeni u: Nikšić, Plužine i Šavnik -2, Berane i Andrijevica - 2, Budva – 3, Ulcinj - 2, Bar – 1; Kotor – 1, Tivat -1, Herceg Novi - 2, Bijelo Polje, Kolašin i Mojkovac -1, Plav i Gusinje -1, Rožaje i Petnjica – 1, Žabljak, Pljevlja- okončan postupak oglašavanja preko Uprave za ljudske resurse i kada se usvoji akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva turizma.

1.2.3. Sprovođenje aktivnosti na koordinaciji rada turističke inspekcije i drugih inspekcijskih službi	Broj zajednički sprovedenih inspekcijskih aktivnosti U toku ljetnje turističke sezone izvršeno je oko 6 zajedničkih inspekcijskih nadzora.	Glavni nosilac: UIP Partner: MT	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Kontinuirano se vrši koordinacija rada Turističke inspekcije, Inspekcije rada i Zdravstveno-sanitarne inspekcije, naročito tokom pojačanog inspekcijskog nadzora, koji se odvijao u zimskoj i ljetnjoj turističkoj sezoni. Koordinacija sa lokalnim inspekcijskim službama i Upravom policije (jul 2024- avgust 2024)	Budžet nadležne insitucije	Budžet nadležne institucije	
1.2.4. Sprovođenje mjera i aktivnosti na povećanju broja službenika/ca i njihove edukacije u Upravi za statistiku – MONSTAT u	Broj novozaposlenih službenika/ca odnosno službenika/ca	Glavni nosilac: MONSTAT Partner: MT	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	U 2024. godini Uprava za statistiku angažovala je jedno ugovorno lice - Ugovor o djelu na	Budžet nadležne insitucije	Budžet nadležne insitucije	Dalje unapređenje kapaciteta MONSTAT-a

sektoru koji je zadužen za prikupljanje i obradu podataka za oblast turizma	koji/e su završili/e obuku 1					prikupljanju i obradi statistike turizma			
1.2.5. Organizovanje edukacija, usavršavanja, obuka zaposlenih u lokalnim turističkim organizacijama u dijelu koji se odnosi na prikupljanje podataka o turističkom prometu	Broj zaposlenih koji su završili/e obuku /	Glavni nosilac: MONSTAT Partneri: NTO CG i LTO-i	III Q 2024	IV Q 2024	Nerealizovano	Uprava za statistiku nije organizovala obuke, jer nije bilo potrebe za tim. Zaposleni iz NTO i LTO nijesu imali izazova sa metodološkim pristupom u oblasti zvanične statistike turizma. Novi rok: IV Q 2025.	Budžet nadležne insitucije	Budžet nadležne insitucije	Imajući u vidu značaj statističkog praćenja turističkog prometa sa jedne strane, i razvoja digitalizacije sa druge strane, potrebno je razmotriti unapređenje metodologije praćenja i analiziranja podataka koji se odnose na turistički promet.

OPERATIVNI CILJ 2: Unaprijeđena turistička i prateća infra i supra struktura									
INDIKATORI UČINKA		Polazne vrijednosti 2021. godina	Ostvarena vrijednost 2024. godina			Prelazna vrijednost 2024. godine		Ciljna vrijednost 2025. godina	
Broj projekata turističke i prateće infra i supra strukture		0	25			30		30	
Aktivnost	INDIKATOR IREZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA 	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/ planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
MJERA 2.1 Turistička infra i supra struktura									
2.1.1. Nastavak gradnje ski centra „Kolašin 1600“ Kolašin i izgradnja montažno demontažnog boba na šinama Napomena: aktivnost izgradnje montažno demontažnog boba	Broj aktivnosti koje su realizovane u pravcu unapređenja infrastrukture u okviru ski centra Kolašin 1600	Glavni nosilac: MT Partneri: Uprava za kapitalne projekte (UKP)	III Q 2024	IV Q 2024	Djelimično realizovano	U 2024. godini izgrađena su dva ski lifta: ski lift tipa “sidro” i ski lift tipa “tanjir”. Preduzete su aktivnosti u cilju dobijanja upotrebne dozvole.	1.335.000,89 € Kapitalni budžet	Realizovano u 2024: 3.878.731,77 €	Projekat se realizuje kao višegodišnji projekat kroz Kapitalni budžet Crne Gore. U 2025. godini je planiran nastavak aktivnosti na ovom višegodišnjem projektu Planirano u 2025: 5.003,00 eura

na šinama prenijet iz aktivnosti 2.1.5	izgrađena 2 ski lifta tipa „sidro“ i „tanjir“ 1 poništeni javni poziv					Slijedi nastavak realizacije izgradnje ski centra. Raspisan javni poziv za tender za izradnju montažno demontažnog boba na šinama na ski centru „Kolašin 1600“, međutim javni poziv je poništen Novi rok: IV Q 2025.			
2.1.2. Nastavak aktivnosti na izgradnji ski centra „Žarski“ Mojkovac	Broj aktivnosti koje su realizovane u pravcu stavljanja u funkciju ski centra „Žarski“ -Izrađene 2 tehničke dokumentacije -Potpisan 1 potpisan Ugovor	Glavni nosilac: MT Partneri: Uprava za kapitalne projekte (UKP)	III Q 2024	IV Q 2024	Djelimično realizovano	- Izrada tehničke dokumentacije za izgradnju putne infrastrukture (pristupni putevi, put za povezivanje baznog naselja Cmiljača sa planinskim centrom Žarski), za vodosnabdijevanje je uslužno – servisnih objekata;	1.335.000,89 € Kapitalni budžet	Realizovano u 2024: 57.980,56 €	Projekat se realizuje kao višegodišnji projekat kroz Kapitalni budžet Crne Gore. U 2025. godini je planiran nastavak aktivnosti na ovom višegodišnjem projektu U 2025 planirano je ulaganje od 630.001,00 eura

	- Raspisana 1 javna nabavka					- Izrađena tehnička dokumentacija za objekte sekundarne elektroenergetsk e infrastrukture; - Potpisani ugovori za izvođenje radova na putnoj infrastrukturi; - Raspisana javna nabavka za izvođenje radova na izgradnji objekata i parkirališta za potrebe Ski centra. Slijedi nastavak izgradnje ski centra. Novi rok: II Q 2026.			
--	--------------------------------	--	--	--	--	---	--	--	--

2.1.3. Nastavak aktivnosti na izgradnji ski centra „Cmiljača“ Bijelo Polje	Broj aktivnosti koje su realizovane u pravcu stavljanja u funkciju ski centra „Cmiljača“ 1 tehnička dokumentacija 1 javna nabavka	Glavni nosilac: MT Partneri: Uprava za kapitalne projekte (UKP)	III Q 2024	IV Q 2024	Djelimično realizovano	- Izrada tehničke dokumentacije za izgradnju putne infrastrukture (put za povezivanje baznog naselja Cmiljača sa planinskim centrom Žarski), za objekat primarne elektroenergetsk e infrastrukture; - Raspisana javna nabavka za izradu idejnog rješenja i glavnog projekta rekonstrukcije puta Jasikovac – Cmiljača. Slijedi nastavak izgradnje ski centra. Novi rok: II Q 2026.	Kapitalni budžet 1.335.000,89 €	Realizovano u 2024: 246.815,77 €	Projekat se realizuje kao višegodišnji projekat kroz Kapitalni budžet Crne Gore. U 2025. godini je planiran nastavak aktivnosti na ovom višegodišnjem projektu Planirano u 2025: 2.300.001,00 eura
2.1.4. Nastavak aktivnosti na izgradnji ski centra „Hajla-Štedim“ Rožaje	Broj aktivnosti koje su realizovane u pravcu stavljanja u	Glavni nosilac: MT Partneri:	III Q 2024	IV Q 2024	Djelimično realizovano	- Izvođenje radova na putnoj i elektroenergetsk oj infrastrukturi,	Kapitalni budžet 1.780.000,89 €	Realizovano u 2024: 6.044.702,00 €	Projekat se realizuje kao višegodišnji projekat kroz Kapitalni budžet Crne Gore.

	funkciju ski centra „Hajla-Štedim“ Radovi na putnoj i elektroenergetskoj infrastrukturi 1 Nabavka haube 1 Konkurs za idejno arhitektonsko rješenje	Uprava za kapitalne projekte (UKP)				kao i na izgradnji ski staza; - Nabavka haube za ugradnju na korpe i sklopive šestosjedne žičare; - Nacionalni konkurs za idejno arhitektonsko rješenje bazne stanice za potrebe ski centra Nastavak izgradnje ski centra Novi rok: IV Q 2025.			U 2025. godini je planiran nastavak aktivnosti na ovom višegodišnjem projektu Planirano u 2025.: 2.500.002,00 eura
2.1.5. Nastavak aktivnosti na izgradnji skijališta „Savin kuk“ Žabljak, izgradnja ski poligona u okviru skijališta „Savin kuk“	Broj aktivnosti koje su realizovane u pravcu unapređenja infrastrukture u okviru skijališta „Savin kuk“	Glavni nosilac: MT Partner: Uprava za kapitalne projekte (UKP)	III Q 2024	IV Q 2024	Djelimično realizovano	- Preduzete aktivnosti za izgradnju vještačkog osnježavanja na skijalištu na Savinom kuku	378.250,89 € Kapitalni budžet	Realizovano u 2024: 354.772,00 €	Projekat se realizuje kao višegodišnji projekat kroz Kapitalni budžet Crne Gore. U 2025. godini je planiran nastavak aktivnosti na ovom višegodišnjem projektu

	-Preduzete aktivnosti na izgradnji vještačkog osnježavanja -Izgrađen 1 ski poligon					Nastavak izgradnje ski centra - Izgrađen je i stavljen u funkciju u 2024. godini objekat Ski poligona za obuku početnika skijaša koji se sastoji od pokretne trake i tjubing staze na lokalitetu skijališta Savin kuk. Novi rok: IV Q 2027.			Planirano u 2025: 5.003,00 eura
2.1.6. Izgradnja garaže za potrebe ski centra „Kolašin 1600“, Kolašin	Izgrađena garaža u okviru ski centra „Kolašin 1600“ Djelimično izvršeni radovi	Glavni nosilac: MT Partner: Uprava za kapitalne projekte (UKP)	III Q 2024.	IVQ 2024.	Djelimično realizovano	- Izvođeni su zidarski, izolaterski, krovopokrivački, limarski i instalaterski radovi, kao i radovi na uređenju terena, sve u skladu sa usvojenom dinamikom. Slijedi nastavak izgradnje objekta.	1.780.000,89 €	Kapitalni budžet	Realizovano u 2024: 953.880,07 € Projekat se realizuje kao višegodišnji projekat kroz Kapitalni budžet Crne Gore. U 2025. godini je planiran nastavak aktivnosti na ovom višegodišnjem projektu Planirano u 2025: 1.010.001,00 eura

						Novi rok: IV Q 2025.			
2.1.7. Izgradnja hidrotehničke infrastrukture za potrebe Ski centra „Kolašin 1600“	Broj aktivnosti koje su realizovane u pravcu obezbjeđivanja hidrotehničke infrastrukture -pripremljena dokumentacija za dionice za koje su riješeni imovinsko-pravni odnosi -revidovan Glavni projekat	Glavni nosilac: MT Partner: Uprava za kapitalne projekte (UKP)	III Q 2024.	IVQ 2024.	Djelimično realizovano	- Projektnim zadatkom je predviđena izrada Glavnog projekta po fazama (šest faza), pa je stoga pripremljena projektna dokumentacija za dionice za koje su riješeni imovinsko-pravni odnosi, revidovan je Glavni projekat za navedene faze i izvođač radova je od strane Uprave za kapitalne projekte uveden u posao po	1.780.000,89 € Kapitalni budžet	Realizovano u 2024: 4.142.341,70 €	Projekat se realizuje kao višegodišnji projekat kroz Kapitalni budžet Crne Gore. U 2025. godini je planiran nastavak aktivnosti na ovom višegodišnjem projektu Planirano u 2025: 2.000.001,00 eura

						fazama/dionica ma Slijedi nastavak izgradnje infrastrukturnog objekta. Novi rok: IV Q 2025.			
2.1.8. Izgradnja infrastrukture za potrebe povezivanja dva ski centra „Cmiljača“ i „Žarski“	Broj aktivnosti koje su realizovane u pravcu povezivanja dva ski centra „Cmiljača“ i „Žarski	MT / Uprava za kapitalne projekte (UKP)	III Q 2024.	IV Q 2024.	Nerealizovano	Resorno Ministarstvo sprovodi aktivnosti koje se odnose na redefinisane svih potreba korisnika i utvrde aktivnosti i obaveze vezane za izgradnju žičare. Novi rok: IV Q 2025.	8.900,89 € Kapitalni budžet	Realizovano u 2024: 0,00 €	Nastavak aktivnosti kroz rad operativnih timova za ski centre Žarski i Cmiljača. U 2025. godini je planirana redefinisane projekta. Planirano u 2025: 5.001,00 eura
2.1.9. Nastavak izgradnje na speleološkom objektu Đalovića pećina	Broj aktivnosti koje su realizovane u pravcu stavljanja u funkciju speleološkog objekta „Đalovića pećina“	Glavni nosilac: MT / Uprava za kapitalne projekte (UKP)	III Q 2024.	IV Q 2024.	Djelimično realizovano	- Izvođenje radova na putnoj i elektroenergetsk oinfrastrukturi, kao i na infrastrukturi za vodo- snabdijevanje,	1.355.000,89 € Kapitalni budžet	Realizovano u 2024.: 1.504.849,73 €	Projekat se realizuje kao višegodišnji projekat kroz Kapitalni budžet Crne Gore. U 2025. godini je planiran nastavak aktivnosti na ovom višegodišnjem projektu

	1 – izgrađen objekat vizitor centra					- Očekuje se nastavak radova na uređenju speleološkog objekta u 2025. godini. Slijedi nastavak aktivnosti na valorizaciji Đalovića pećine. Novi rok: IV Q 2025.			Planirano u 2025: 615.002,00 eura
2.1.10. Izgradnja nedostajuće infrastrukture za potrebe projekta izgradnje panoramske žičare Kotor – Lovćen	Stavljanje u funkciju žičare Kotor-Lovćen U 2024. godini završeni su radovi na izgradnji pristupnog puta sa infrastrukturom na izlaznoj stanici Kuk.	Glavni nosilac: MT/ Partner: Koncesionar	III Q 2024.	IV Q 2024.	Realizovano	U 2024. godini završeni su radovi na izgradnji pristupnog puta sa infrastrukturom na izlaznoj stanici Kuk, kao i izgradnji parkinga sa infrastrukturom na polaznoj stanici Dub.	2.139.002,00 € Kapitalni budžet	Uloženo 4.619.482,62 € Kapitalni budžet	
2.1.11. Sprovođenje mjera i aktivnosti na unapređenju	Broj aktivnosti na unapređenju infrastrukture morskog dobra	Glavni nosilac: MPPUDI, JP MD/	III Q 2024.	IV Q 2024.	Realizovano	1.Održavanje obalne infrastrukture u svim primorskim	Budžet nadležne institucije	Budžet nadležne institucije	

kvaliteta infrastrukture u zoni Morskog dobra	22	MT				opštinama zone morskog dobra; 2.Nabavka i postavljanje mobilijara; 3.Izvođenje radova na uređenju Parka ispod Pošte-II Faza, Opština Budva; 4.Uređenje mikro ambijentalne cjeline i hortikulturno uređenje; 5.Rekonstrukcija /sanacija javne rasvjete u Opštini Budva; 6.Kontrola komunalne uređenosti prostora (čistoća, stanje hortikulture, funkcionisanje rasvete);				
--	----	----	--	--	--	---	--	--	--	--

						7. Zajedničke aktivnosti vezane za inspekcijski nadzor sa nadležnim inspekcijskim službama; 8. Vanredno čišćenje prostora u smislu uklanjanja komunalnog nereda i objekata u zoni morskog dobra; 9. Kontrola prostora sa opštinskim službama (Komunalna preduzeća, Komunalna policija i inspekcija, sekretarijati lokalnih samouprava); 10. Kontrola kupališta u dijelu ispunjavanja			
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

						uslova shodno ugovorenim obavezama i izdatima Uslovima za uređenje kupališta; 11.Kontrola privremenih objekata i objekata obalne infrastrukture u dijelu poštovanja Ugovorenih obavezama i izdatih Urbanističko-tehničkih uslova; 12.Izrada Nautičkog plana za pristanište i privezište ispod aerodroma u Kukoljini, Opština Tivat; 13. Nabavka i postavljanje bove za privez plovnih objekata			
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

						u Kukoljini, Opština Tivat; 14.Nadogradnja postojeće baze podataka o zaštićenim područjima u zoni morskog dobra; 15.Obuka i licenciranje spasilaca u saradnji sa Crvenim Krstom Crne Gore; 16.Učešće u realizaciji Programa Plava zastavica za sezonu 2024. godinu u saradnji sa NVO "Ecom" i korisnicima (zakupcima kupališta); 17.Priprema i opremanje plovila za potrebe kontrole			
--	--	--	--	--	--	---	--	--	--

						zaštićenih područja; 18. Izrada edukativnog i promo materijala o zaštićenim područjima u zoni morskog dobra i njihovim vrijednostima; 19. Program praćenja kvaliteta morske vode za kupanje na javnim kupalištima u sezoni; 20. Održavanje, nabavka i postavljanje kupališne opreme; 21. Učešće na domaćim i međunarodnim sajmovima u svrhu promocije Javnog preduzeća za			
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

						upravljanje morskim dobrom Crne Gore; 22.Popravke, servisi, remont i dokovanja trajekata. https://www.gov.me/dokument/a/879b12d9-05be-4908-92ae-7fd8dc88e6c9			
2.1.12. Sprovođenje mjera i aktivnosti na održavanju i unapređenju kvaliteta odmorišta i vidikovaca pored puteva	Broj postojećih održavanih i novih odmorišta i vidikovaca pored puteva 13 novih odmorišta i vidikovaca	Lokalne uprave, NVO Partner: MT	III Q 2023.	IV Q 2024	Realizovano	U okviru Programa podsticajnih mjera za 2024. godinu, u okviru Mjere III - Razvoj održivih turističkih proizvoda i usluga koji obogaćuju turističku ponudu u kulturnom, sportsko- rekreativnom i avanturističkom turizmu,	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija	

					realizovana su tri projekta u okviru kojih je uređeno 6 novih odmorišta u okviru projekta “S biciklom u avanturu” u opštini Mojkovac, kao i 5 novih odmorišta u okviru projekta “Putevima mojковаčkih junaka”, opština Mojkovac i dva nova vidikovca na teritoriji opštine Andrijevice. https://www.gov.me/clanak/odluka-o-dodjeli-sredstava-za-podnosenje-zahtjeva-za-dobijanje-podrske-za-projekte-iz-oblasti-turizma-za-2024-godinu-			
--	--	--	--	--	--	--	--	--

						mjera-i-podrska-organizovanju-manifestacija-festivala-b-oblast-podrs			
2.1.13. Sprovođenje mjera i aktivnosti na uređenju i mapiranju planinskih staza u okviru Nacionalne mreže planinskih staza	Broj markiranih planinarskih staza	MT/ Planinarski savez CG, planinarski klubovi, LTO-i	III Q 2024.	IV Q 2024.	Djelimično realizovano	Krajem maja 2024. godine formirana je nova Radna grupa za unaprijeđenje planinskog turizma Crne Gore, koju čine predstavnici Ministarstava turizma, Ministarstva sporta i mladih, Planinarskog saveza, NTO CG, JP Nacionalni parkovi Crne Gore, Gorske služba spašavanja Crne Gore, predstavnik Planinarskog kluba Komovi i stručni savjetnik. Tokom 2024. godine održana su 4 sastanka radne grupe.	Budžet MT 45.000,00 €	Budžet MT 40.000,00 €	Neophodno je preduzeti aktivnosti na planu uspostavljanja kvalitetnije organizacije i koordinacije rada nosilaca aktivnosti za njihovu implementaciju.

						Imajući u vidu djelimično izvršenje aktivnosti od strane određenog broja "domaćina" staza, finalno prihvatanje svih aktivnosti predviđenih Planom za 2024. godinu prolongirano je za 2025. godinu.			
						Novi rok: IV Q 2025.			
MJERA 2.2 Saobraćajna infrastruktura planirana kroz „cross cutting„ dokumente									
2.2.1. Sprovođenje mjera i aktivnosti na održavanju i unaprjeđenju kvaliteta i kapaciteta aerodroma u Crnoj Gori	Broj projekata/aktivnosti sprovedenih u cilju održavanja/ unaprjeđenja kvaliteta i kapaciteta aerodroma u Crnoj Gori	Glavni nosioci: MKI / A.D. Aerodromi Crne Gore	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Aerodrom Tivat je u 2024. godini izvršio sanaciju krova Terminala 1 i unaprjeđenje sistema klimatizacije	Budžet nadležnih institucija		
	2								

2.2.2. Sprovođenje mjera i aktivnosti na poboljšanju avio dostupnosti Crne Gore	Broj novih strateških ruta /direktnih avio –linija 8	Glavni nosioci: MS / Aerodromi, ToMontenegro	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Aerodromi Crne Gore u 2024. godini opslužili su 2.882.075 putnika, što čini 15% više u odnosu na 2023. godinu, a 8% u odnosu na 2019. godinu. Tokom 2024. godine, Aerodromi CG uspostavili su 8 novih avio linija, od čega 5 iz Podgorice: Košice, Lil, Ostrava, Pardubice, Radom i 3 iz Tivta: Birmingem, Bristol i Izmir . www.montenegroairports.com	Nisu potrebna finansijska sredstva		
2.2.3. Sprovođenje mjera i aktivnosti na održavanju postojeće i	Broj aktivnosti na poboljšanju/ izgrađenih putnih pravaca	Glavni nosioc: MKI ; Partneri:	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	1.Rekonstrukcija magistralnog puta Jasenovo Polje – Vidrovan;	Budžet nadležnih institucija		

izgradnja nove infrastrukture u drumskom saobraćaju	13	Uprava za saobraćaj, lokalne uprave				2.Sanacija klizišta na magistralnim i regionalnim putevima; 3.Rekonstrukcija mosta na Đurđevića Tari; 4.Izgradnja zidova na regionalnom putu Dinoša – Cijevna Zatrijebačka; 5.Izgradnja puta Čekanje – veza sa putem Cetinje – Čevo; 6.Rekonstrukcija regionalnog puta Mateševo – Kolašin; 7.Rekonstrukcija magistralnog puta M-5, Rožaje – Špiljani – granica sa R.Srbijom; 8.Sanacija klizišta Donje Luge na regionalnom putu R-2 Berane-				
--	----	---	--	--	--	--	--	--	--	--

						Andrijevića- Murino; 9.Redovno održavanje magistralnih i regionalnih puteva; 10.Investiciono presvlačenje asfaltnog kolovoza u Sekcijama Podgorica, Kotor, Nikšić, Pljevlja i Berane; 11.Izgradnja puta Lubnice- Jezerine; 12.Sanacija klizišta Gojakovići na regionalnom putu R-10 dionica Đurđevića Tara – Mojkovac; 13.Rekonstrukcij a regionalnog puta R1 Cetinje – Njeguši, II faza Bajička ulica.			
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

						https://www.gov.me/dokumentacija/879b12d9-05be-4908-92ae-7fd8dc88e6c9			
2.2.4. Sprovođenje mjera i aktivnosti na unapređenje kvaliteta usluga na graničnim prelazima	Broj aktivnosti / graničnih prelaza sa unaprijeđenim kvalitetom i/ili kapacitetom 6	Glavni nosioc: MUP; Partner: MKI	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	1.Sprovođenje mjera za blagovremeno servisiranje svih agregata na graničnim prelazima i objektima granične policije; 2.Preduzimanje odgovarajućih mjera i radnji za nesmetanu primjenu ovlašćenja radi sprječavanja prekograničnog kriminala, nezakonitih migracija, prijetnji po bezbjednost državne granice; 3.Sprovođenje mjera za blagovremeno servisiranje svih prevoznih sredstava, tehničkih	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija	

						sredstva i opreme za nesmetano vršenje poslova granične kontrole; 4.Sprovođenje aktivnosti u cilju efikasne i djelotvorne implementacije sporazuma o readmisiji sa susjednim zemljama, posebno sa R.Albanijom, u dijelu nadležnosti SGP policije; 5.Planski i sistematizovano sprovođenje pojačane kontrole kretanja i boravka stranaca kako samostalno tako i u saradnji sa nadležnim inspekcijskim službama u cilju suzbijanja nezakonitih migracija i			
--	--	--	--	--	--	---	--	--	--

						nezakonitog rada stranaca; 6.Redovna kontrola lokalnih turističkih organizacija sa posebnim osvrtom na zakonsku obavezu tačnog unosa podataka u RB 90, kao i JMBG-a ili PIB-a za davaoce smještaja prilikom prijave stranaca. https://www.gov.me/dokument/a/879b12d9-05be-4908-92ae-7fd8dc88e6c9			
2.2.5. Sprovođenje mjera i aktivnosti na održavanju i unapređenju infrastrukture u željezničkom saobraćaju	Broj realizovanih aktivnosti na održavanju i unaprjeđenju željezničke infrastrukture 1 potpisan Ugovor	Glavni nosioci: MS / ŽICG	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	U junu 2024. godine potpisan je Ugovor između EBRD-a i Vlade Crne Gore o garanciji za kreditni aranžman između Željezničkog prevoza Crne Gore AD	Međunarodna pomoć Kredit EBRD-a	Budžet nadležnih institucija	

	1 otvorena pogranična željeznička stanica 1 uspostvaljena turistička linija voz Bar – Kolašin „Wild Beauty Express“.					Podgorica i Evropske banke za obnovu i razvoj, za potrebe finansiranja nabavke novih vozova koji bi se koristili u lokalnom prevozu. Projekat podrazumijeva kupovinu do tri seta četvorodjelnih elektromotornih garnitura (EMV) koje će ŽPCG koristiti na cijeloj željezničkoj mreži Crne Gore, a zamijeniće stare, energetske neefikasne garniture sa lokomotivskom vučom koje su trenutno u saobraćaju.			
--	--	--	--	--	--	---	--	--	--

					https://www.gov.me/dokumentacija/4e97a310-e0a6-4104-8229-f6bb06af06aa	U 2024. godini je otvorena pogranična željeznička stanica Crne Gore i Srbije u Bijelom Polju. Cilj otvaranja zajedničke željezničke stanice jeste skraćivanje vremena zadržavanja i potrebne procedure na graničnom prelazu između Crne Gore i Srbije i omogućivanje nesmetanog protoka ljudi i robe, kao i povećanje stepena	Budžet nadležnih institucija		
--	--	--	--	--	---	--	-------------------------------------	--	--

						korišćenja transportnih sredstava. https://www.gov.me/clanak/otvorena-zajednicka-pogranicna-zeljeznicka-stanica-u-bijelom-polju Nakon ukidanja, a na zahtjev turističke privrede, i dogovora Ministarstva turizma i Ministarstva saobraćaja, ponovno je uspostavljen jedan od najatraktivnijih turističkih izleta, voz Bar – Kolašin „Wild Beauty Express“. Ova željeznička linija je bila u funkciji	Budžet nadležnih institucija		
--	--	--	--	--	--	---	------------------------------	--	--

						do kraja oktobra 2024. godine. (http://beta.arhiva.me/naslov-prikaz/19901947/xUB0u5WSGm31GgCe7g97iKh3)			
2.2.6. Unapređenje pomorskog saobraćaja u cilju suzbijanja uskih grla u drumskom saobraćaju	Broj uspostavljenih linija lokalnog pomorskog saobraćaja / 1 nova brodska linija	Glavni nosioc: MKI, Uprava za pomorski saobraćaj, lokalne samouprave Partneri: MT, JP MD	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Uspostavljena po prvi put nova brodska linija na relaciji Budva – Dubrovnik. Brod Antonija saobraćao je dva puta dnevno na navedenoj relaciji. https://www.bing.com/search?q=budva+dubrovnik+linija+cg&qsn&form=QBRE&sp=-1&ghc=1&lq=0&pq=budva+dubrovnik+linija+cg&sc=11-25&sk=&cvid=86A697DE4294436284DD3DC7DF4FA520&ghsh=0&ghacc=0&ghpl=	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija	Dalje uspostavljanje efikasnije organizacije i koordinacije rada nosioca aktivnosti za njihovu implementaciju.

MJERA 2.3: Komunalna infrastruktura planirana kroz „cross cutting„ dokumente

2.3.1. Sprovođenje mjera i aktivnosti na održavanje i unapređenje vodosnabdijevanja	Broj projekata/aktivnosti na unapređenju vodosnabdijevanja 29	Glavni nosioc: MPŠV Partner: lokalne uprave	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Program podsticanja projekata u vodoprivredi za 2024. godinu obuhvatio je podsticaj za 29 projekta i to kroz: 1.Podršku izgradnji vodovoda na seoskom području, koje finansiraju Opština i mještani u MZ u kojima je planirana izgradnja vodovoda - 2 projekata; 2. Podršku za individualno vodosnabdijevanje - 27 projekta.	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija	
2.3.2. Sprovođenje mjera i aktivnosti nacionalnih planova	Broj realizovanih projektnih aktivnosti na	Glavni nosioc: MEORRS	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	U 2024. godini je donešen Zakon o	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija	U narednom periodu slijedi formiranje Regionalnog centra za upravljanje otpadom u

upravljanja otpadom	poboljšanju upravljanja otpadom / sakupljanje i otklanjanje otpada 1 Zakon 2 projekta završena 3 projekta u toku	Partneri: lokalne uprave, NVO, udruženja				upravljanju otpadom. U 2024. godini sprovođene su aktivnosti na sljedećim projektima: 1. Sanacija neuređenog odlagališta Zakršnica u Mojkovcu <u>Status projekta:</u> Revidovan je Glavni projekat, a radovi su otpočeli u maju 2023. godine i nastavljeni tokom 2024. godine u skladu sa dinamičkim planom. Ukupno je realizovano 3.421.936,34€, od čega u 2024. godini 1.526.546,93€. 2. Izgradnja transfer stanice u Andrijevići –			Nikšiću. Prema planu, sredinom 2025. godine biće urađena tehnička dokumentacija od strane Svjetske banke.
------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	---

						završena izgradnja objekat Ukupno je realizovano 738.686,83€, od čega u 2024. godini 648.082,58€. 3. Izgradnja dodatne kade za komunalni otpad, deponije građevinskog otpada i Žabljak. Završeni su svi ugovoreni radovi i objekat je predat korisniku. 3.Sanacija deponije „Mislov do“ i sanacija i rekultivacija divljih deponija na teritoriji opštine Nikšić (faza: Radovi na gašenju požara na deponiji) 4. Izgradnja lokalnog objekta od opšeg interesa –			
--	--	--	--	--	--	---	--	--	--

						Projekat zatvaranja i rekultivacija privremenog skladišta komunalnog i neopasnog građevinskog otpada u Bakovićima, Kolašin- Odabran izvođač radova, u toku izrada glavnog projekta. U 2024. godini realizovano je 9.667,90€. 5. Izrada studije uspostavljanja primarne selekcije komunalnog otpada u Baru, izrada glavnog projekta za izgradnju reciklažnog dvorišta i proširenje postojećeg reciklažnog centra i			
--	--	--	--	--	--	---	--	--	--

						spровоđenje procjene uticaja na životnu sredinu U aprilu 2024. godine Upravi za kapitalne projekte dostavljena je dokumentacija od strane Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Raspisano je javno nadmetanje i zaključen ugovor sa obrađivačem studije i glavnog projekta. U toku je izrada tehničke dokumentacije. U 2024. godini nije bilo utroška sredstava			
MJERA 2.4 Energetska infrastruktura planirana kroz „cross cutting„ dokumente									

2.4.1. Sprovođenje aktivnosti na poboljšanju snabdijevanja električnom energijom	Broj sprovedenih projektnih aktivnosti na poboljšanju elektro- snabdijevanja 2 projekta remonta Nabavka nedostajućeg dijela elekt.energije za 4 mjeseca	Glavni nosioci: MKI / CGES	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić u 2024. godini je spvela niz aktivnosti na poboljšanju elektrosnadbijev anja: 1.Remont TE Pljevlja; Remont generatora G1 u HE Piva; EPCG je za mjesec jun, jul, avgust i septembar 2024. godine realizovala nabavku nedostajuće količine električne energije od 123,8 GWh , 137,3 GWh, 126,3 GWh i 69,2 GWh prema Energetskom	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija	
--	--	-------------------------------	------------	-----------	--------------------	---	------------------------------------	------------------------------------	--

						bilansu Crne Gore. https://www.gov.me/dokumenta/879b12d9-05be-4908-92ae-7fd8dc88e6c9			
2.4.2. Sprovođenje aktivnosti na poboljšanju distributivne elektro-energetske mreže	Broj sprovedenih projektnih aktivnosti na poboljšanju distributivne elektro-energetske mreže 78	Glavni nosioci : MKI / CEDIS	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	CEDIS: Tokom 2024. godine realizovano je niz projekata na poboljšanju snadbijevanje električnom energijom, a koji su se odnosili na rekonstrukciju/ adaptaciju/ izgradnju trafostanica, nabavke transformatora i niz drugih projekata iz domena nadležnosti CEDIS-a. https://www.gov.me/dokumenta/879b12d9-05be-4908-92ae-7fd8dc88e6c9	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija	

2.4.3. Realizacija projekta „Odgovorni turizma“ (zelena i cirkularna ekonomija)	Broj „zelenih „ smještajnih objekata (sa „eko“ oznakom/ energetske efikasni...) 16 ugostiteljskih objekata sa eko oznakom (EcoLabel, Travel Life, Green key) 15 hotela sa unaprijeđenim poslovanjem kroz Program posticanja energetske efikasnosti	Glavni nosioc: MT Partneri: Turistička privreda/ Eko-Fond	III Q 2024	III Q 2024	Realizovano	Implemetiran je Program za podsticanje energetske efikasnosti u hotelskoj industriji (u saradnji sa Eko-fond-om) https://www.gov.me/dokumentacija/136fc9e3-c642-4ae6-86fb-78a6ff9e4f39	50.000,00 € (Budžet MT)	Neutrošena sredstva	
OPERATIVNI CILJ 3: Unaprijeđen kvalitet i kvantitet smještajnih kapaciteta									
INDIKATORI UČINKA	Polazna vrijednost 2019. godina	Ostvarena vrijednost 2024. godina	Prelazna vrijednost 2024. godina	Ciljna vrijednost 2025. godina					
Broj ležaja u hotelima i sl. objektima sa 4 i 5*	24.598	32.902	34.700	40.200					

Broj ležaja u hotelima i sl. objektima sa 3*		9.210	11.678			12.000		11.000	
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA 	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/ planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
MJERA 3.1: Hoteli i sličan smještaj – Povećanje udjela hotelskih kapaciteta u ukupnim kapacitetima za smještaj									
3.1.1 Sprovođenje monitoringa realizacije ugovornih obaveza za hotele iz prioritetnih turističkih projekata	Izveštaj pripremljen Pripremljen izvještaj za period januar-jun 2024. godine	Glavni nosioc: MT	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Na sjednici Vlade Crne Gore 15. novembra 2024. usvojena je Informacija o aktivnostima na realizaciji prioritetnih projekata iz oblasti turizma, za period januar- jun 2024. godine	Budžet (MT) 120.000,00€	Utrošena sredstva 20.000,00€	
3.1.2. Sprovođenje monitoringa o realizaciji ugovornih obaveza za hotele koji su privatizovani u	Izveštaj je pripremljen Usvojena Informacija o	Glavni nosioc: MT	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Na sjednici Vlade Crne Gore 26. decembra 2024. usvojena je Informacija o aktivnostima na valorizaciji turističkih		Budžet MT	

prethodnom periodu	realizaciji zaključaka					lokaliteta koji su u prethodnom periodu bili predmet privatizacije https://www.gov.me/dokumenta/a1f921be-99d3-4f43-ad3e-5f977c0ce58f			
3.1.3. Izrada analize postojećeg regulativnog okvira u turističkoj industriji sa predlogom mjera za unaprijeđenje biznis ambijenta za investiranje u turizam i ugostiteljstvo	Urađena Analiza	Glavni nosioc: MT	III Q 2024	IV Q 2024	Nerealizovano	Aktivnost nije realizovana jer je vezana za donošenje novog Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, koji nije usvojen u 2024. godini. Aktivnost nije planirana za 2025. godinu.	Budžet MT 30.000,00€	Neutrošena sredstva	Strukturne i personalne promjene u Vladi i resorima / institucijama relevantnim za sektor turizma, uslovili su prolongiranje rada na izradi zakona čije se donošenje očekuje u IV kvartalu 2025., a koji je osnov za izradu ove Analize. Sa druge strane, imajući u vidu da se predmetna analiza vrši i u pojedinim dokumentima drugih resora, odlučeno je da aktivnost ne bude predmet rada MT u 2025. godini.

3.1.4. Realizovanje međunarodnih i domaćih investicionih promotivnih aktivnosti, studijska putovanja i stručna usavršavanja	Realizovane promotivne aktivnosti, broj studijskih putovanja i stručnih usavršavanja	Glavni nosioc: MT	III Q 2023	IV Q 2023	Nerealizovano	Nijesu realizovana studijska putovanja i stručna usavršavanja Aktivnost nije planirana za 2025. godinu.	Budžet MT 10.000,00 €	Neutrošena sredstva	Usled promjena u prioritizaciji aktivnosti MT, odlučeno je da se tokom 2025. godine, predmetna aktivnost ne realizuje.
---	--	----------------------	------------	-----------	----------------------	--	--------------------------	---------------------	--

Operativni cilj 4: Unaprijeđen kvalitet diverzifikovanog turističkog proizvoda									
INDIKATORI UČINKA		Polazna vrijednost 2021. godina	Ostvarena vrijednost 2024. godina			Prelazna vrijednosti 2024. godina		Ciljna vrijednost 2025. godina	
Broj novih turističkih proizvoda		1	9			7		+1 (u odnosu na 2023. godinu)	
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA 	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/ planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
MJERA 4.1 Unaprijeđenje kvaliteta ponude									

4.1.1 Realizacija podsticajnih mjera u oblasti turizma – Jačanje turističkog tržišta (javni pozivi za sufinansiranje projekata iz oblasti manifestacionog turizma, kulturnog, ruralnog i drugih vidova turizma, kao i sufinasiranje drugih događanja	Broj podržanih projekata kroz javne pozive Ministarstvo turizma je podržalo 105 projekata Nacionalna turistička organizacija podržala je 16 projekata Kroz Program ukupno je podržano 26 žena što predstavlja 25% učešća u ukupno broju svih aplikacija.	Glavni nosioci: MT / NTOCG	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Program podsticajnih mjera za 2024. godinu usvojen je na sjednici Vlade koja je održana 04. jula 2024., dok su Javni pozivi objavljeni 11. Jula. Programom je bila predviđena realizacija podrške turističkoj privredi kroz 5 mjera (Mjere I, II i III je realizovalo Ministarstvo, dok je IV i V mjeru realizovala NTOCG. I mjera je imala dvije podmjere, dok je IV mjera imala četiri podmjere. Ukupan broj prispjelih prijava za sve mjere je 150, dok je podržano 105 projekata.	Budžet MT 600.000,00€ Budžet nadležnih institucija	Utrošeno: 348.080,00 eura; Budžet MT	Finansijska sredstva za realizaciju Programa za 2025. godinu, projektovana su na iznos od 618.000,00 €
--	--	----------------------------	------------	-----------	-------------	---	--	---	---

						NTO CG je kroz dvije Mjere podržala 16 aktivnosti/projeketa, od kojih se u 2024. godini realizovalo 12, dok će preostale biti realizovane u 2025. godini. NTO CG je, u okviru podsticajnih mjera, za aktivnosti realizovane u 2024. godini uložila sredstva u iznosu od 107.189,00 € Kroz Program ukupno je podržano 26 žena što predstavlja 25% učešća u ukupno broju svih aplikanata. U primorskom regionu podržano je 8			
--	--	--	--	--	--	---	--	--	--

						žena, u centralnom 8 i u sjevernom 10. https://www.gov.me/dokument/a/d9e5f4d5-02e4-444b-8239-c940d29e7a5f			
4.1.2. Uvođenje marke kvaliteta Montenegro Quality	Pripremljen okvir za implementaciju marke Montenegro Quality; Broj održanih edukacija /prezentacija za marku MQ Izrađen Koncept za marku Montenegro Quality i dva Pravilnika (Pravilnik o kolektivnom žigu Montenegro Quality i Pravilnik o marki kvaliteta Montenegro Quality);	Glavni nosilac: NTO CG Partneri: MT, Feel IQM	III Q 2024	IVQ 2024	Realizovano	- NTO CG je pokrenula realizaciju Projekta uvođenja marke kvaliteta - Montenegro Quality sa ciljem unapređenja kvaliteta turističke ponude u Crnoj Gori i poboljšanja iskustva turista. Riječ je projektu koji daje jasnu sliku o stanju kvaliteta turističke ponude u Crnoj Gori, jer je kroz njega po prvi put	Budžet nadležne institucije		

	Održane tri radionice u Podgorici, Kolašinu i Kotoru i 26 online (grupnih i individualnih) edukacija za LTO-e; -Dodijeljeno 27 sertifikata za oznaku kvaliteta u turizmu					izvršeno mjerjenje online reputacije u svim crnogorskim opštinama . Projekat Integralno upravljanje kvalitetom u destinaciji za potrebe NTO CG sprovodi organizacija Feel IQM, koja je pridružena članica Svetske turističke organizacije i Svjetskog savjeta za putovanja i turizam, a nosilac je i brojnih nagrađenih projekata u svijetu. Pored toga, NTO CG je omogućila izradu marketinških analiza turističkoj privredi i sprovela				
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

						edukaciju u cilju daljeg unapređenja kvaliteta usluga i turističkog iskustva. Izvršni odbor NTOCG donio je Pravilnik o kolektivnom žigu Montenegro Quality i Pravilnik o marki kvaliteta Montenegro Quality https://www.montenegro.travel/me/business/vijesti-i-mediji/vijesti/nto-cg-projekat-za-unapredenje-kvaliteta-u-turizmu-2023-09-25			
MJERA 4.2. Diverzifikacija turističkog proizvoda									

4.2.1. Učešće na specijalizovanim međunarodnim sajmovima i konferencijama i prezentacija ponude zdravstvenog turizma Crne Gore na istim	Broj posjećenih sajmovi i konferencija i broj održanih prezentacija Učešće na 4 online sastanka UNWTO radne grupe	Glavni nosioc: MT, MZ / Partneri: Klaster zdravstvenog turizma, privatni sektor, NTO, LTO-i, PKCG, MKM, FTH-UCG	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	-Učešće na online sastancima UNWTO radne grupe o zdravlju i turizmu i putovanjima NTO CG prezentuje ponudu u oblasti zdravstvenog turizma u okviru sveukupne pomoćije turističke ponude destinacije.	70.000,00€ (kumulativ za akt. 4.2.1 i 4.2.2)	Budžet MT utrošeno u 2024. godini 5.880,60 € (kumulativno i za akt. 4.2.2)	
---	--	--	------------	-----------	-------------	---	---	--	--

4.2.2. Organizovanje i podrška konferencijama, sajmovima i edukativnim seminarima u Crnoj Gori na temu zdravstvenog turizma, kao i afirmacija i jačanje kapaciteta prioritenih projekata zdravstvenog	Broj organizovnih i broj podržanih konferencija, sajmov, edukativnih seminara zdravstvenog turizma 3 radionice 1 konferencija (preko 1000 učesnika, od kojih oko 600 učesnica)	Glavni nosilac: MT Partneri: MZ, Klaster zdravstvenog turizma / MKM, FTH-UCG, MF, Institut "Dr S. Milošević", PKCG	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	U okrobru 2023. godine je započeta realizacija Projekta ARIST koji se sprovodi u vidu kulturno - inovativnog programa za mlade sportiste, na temu "Značaj fizičke aktivnosti, ishrane i rehabilitacije na psiho-fizičko zdravlje sportista i rekreativaca, potencijali za		Za realizaciju dijela aktivnosti 4.2.2. utrošen je dio sredstava iz Programa razvoja zdravstvenog turizma	U toku su aktivnosti Komisije za rješavanje statusa Instituta za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i reumatologiju „dr Simo Milošević“ A.D. Igalo

turizma - Institut "Dr S. Milošević" i udruženja zdravstvenog turizma						razvoj zdravstvenog turizma" (ARIST). Projekat je sprovedenje u saradnji Ministarstva zdravlja, Medicinskog fakulteta sa Ministarstvom turizma kao i Komisijom za antidoping, a pod pokroviteljstvom je Fonda za inovacije. U okviru projekta održano je 5 radionica u 2023. godini i 3 radionice i završna konferencija u 2024. godini. U projektu je učestvovalo preko 1000 učesnika. https://www.ucg.ac.me/objava/blog/1283/objava/178625-realizovan-projekat-span-class-cyrlatignore-			
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

						arist-span-sirom-crne-gore-fizicka-aktivnost-znacajno-utice-na-zdravlje Radionice su bile edukativnog karaktera o zdravstvenom i sportskom turizmu i sprovedene su u opštinama u sjevernom, centralnom i južnom region https://www.ucg.ac.me/objava/bl og/1283/objava/180199-konferencija-arist		
4.2.3. Unapređenje zakonodavnog okvira zdravstvenog turizma	Usaglašena regulativa	Glavni nosioc: MZ Partneri: MT, MPNI, PKCG, FZOCG, MF	III Q 2024	IV Q2024	Realizovano	Po prvi put u okviru Predloga Zakona o zdravstvenoj zaštiti implementiran je termin zdravstvenog turizma– član 93. Zakon je u skupštinskoj proceduri		

4.2.4. Realizacija projekta „Valorizacija novih i nedovoljno iskorišćenih turističkih atrakcija“ (kulturno, istorijsko, prirodno bogatstvo)	Broj turistički valorizovanih atrakcija 9	Glavni nosioc: MT Partneri: LTO, lokalne uprave	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Kroz Program podsticajnih mjera, odnosno kroz Mjeru III - Razvoj održivih turističkih proizvoda i usluga koji obogaćuju turističku ponudu u kulturnom, sportsko-rekreativnom i avanturističkom turizmu u vidu podrške sljedećim projektima koji se odnose na valorizaciju kulturne materijalne i nematerijalne baštine podržani su sledeći projekti: 1. „Stare legende i staze - nova turistička ponuda“; 2. „Via Ferrata Orlina Nikšić“; 3. „Svetigora“;	Budžet MT	Budžet MT Realizovano kroz Podsticajne mjere	
---	--	--	------------	-----------	-------------	--	-----------	---	--

						4. "Putevima mojковаčkih junaka"; 5. "Putovanje kroz tradiciju - radionica za izradu narodnih nošnji"; 6. "Da se ne zaboravi"; 7. "Otvaranje staze Crnčansko jezero i uređenje izletišta"; 8. "Panoramski put "ŽIVOT NA LUŠTICI" - izrada i postavljanje turističke signalizacije; 9. „ S biciklom u avanturu“			
Mjera 4.3: Podsticanje preduzetništva (porodični biznis, žene, mladi)									
4.3.1 Realizacija kampanje "Ruralno, održivo, domaćinski" / nagradni konkurs – izbor najbolje domaćice	Realizovan nagradni konkurs Realizovan	Glavni nosioc: MT	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Kroz kampanju „Ruralno, održivo, domaćinski!“ realizovan je nagradni konkurs za registrovana seoska	Budžet MT – 15.000€	Budžet MT – 15.000€	

						domaćinstva i to u četiri kategorije: 1. „Najbolje seosko domaćinstvo“ 2. „Najbolje seosko domaćinstvo na katunu“ 3. „Najbolja seoska domaćica“ 4. „Najbolji mladi seoski domaćin“ / „Najbolja mlada seoska domaćica“. Ukupni nagradni fond iznosio je 15.000€.			
OPERATIVNI CILJ 5: Unaprijeđeni ljudski resursi, znanja i vještine u turizmu									
INDIKATORI UČINKA	Polazna vrijednost 2021. godina	Ostvarena vrijednost 2024. godina		Prelazna vrijednost 2024. godina		Ciljna vrijednost 2025. godina			
Broj obuka i do-obuka za kadar u turizmu	0	34		13		15			

Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA 	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/ planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
MJERA 5.1 Razvoj programa za cjeloživotno obrazovanje kadra u turizmu									
5.1.1. Realizacija Plana za unaprjeđenje obrazovnih programa sa ciljem povećanja konkurentnosti kompetencija i vještina kadra u turizmu primjera	Broj unaprijeđenih / novih obrazovnih programa 3 obrazovna programa 2 programa obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije	Glavni nosioc: MPNI Partneri: CSO, Fakulteti za turizam, MT / PK CG, turistička privreda	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija je u 2024. godini uradilo obrazovne programe Pomoćnik kuvara, nivo II, Kuvar - sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći (za učenike sa smetnjama sluha i/ ili teškoćama u učenju) i Pomoćnik kuvara - sa	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija	

						prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći (za učenike sa smetnjama sluha i/ ili teškoćama u učenju). Takođe, donijeti su programi obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije Pomoćnik poslastičara u ugostiteljstvu i Poslastičar u ugostiteljstvu, nivo II i Konditor, nivo III.			
5.1.2. Realizacija Plana za unapređenje sistema zapošljavanja studenata i mladih u turizmu, sa ciljem zadovoljenja potreba turističke	Broj zaposlenih studenata/tkinja i mladih Za 2024. godinu MPNI ne posjeduje podatak koliko je studenata zaposleno na sezonskim poslovima	Glavni nosioc: ZZZCG ,MPNI, Partneri: MT / PK CG	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Od ukupno izdatih dozvola za strance u kvoti (24.748), posmatrano prema vrstama dozvola, 91,15% je izdato za zapošljavanje stranaca (22.557), a 8,85% za	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija	

privrede za visoko-obrazovnim kadrom	2.300 studenata je konkurisalo predajom svojih CV-a poslodavcima na Sajmu za zapošljavanju.					sezonsko zapošljavanje stranaca (2.191) u 2024. godini. U 2024. godini zaposleno je 3.599 sezonskih radnika, što je znači da je došlo do povećanja u 2024. godini u odnosu na 2023. Za 2024. godinu ne posjeduju podatak koliko je studenata zaposleno na sezonskim poslovima u 2024. godini. Sajam zapošljavanja 2024 u organizaciji Studentsko parlamenta Univerziteta Crne Gore i Kancelarije za razvoj karijere UCG obilježila izuzetna			
--------------------------------------	---	--	--	--	--	---	--	--	--

						posjećenost, kako od strane studenata, tako i od strane srednjoškolaca. Uz to, poslodavci su pokazali veliko interesovanje za učešće na sajmu, te je i njihov broj bio veliki u oba grada, a svi crnogorski mediji ispratili su svečano otvaranje u Univerzitetskom sportsko-kulturnom centru i oba dana sajma, te na taj način doprinijeli uspješnoj organizaciji i promociji ovog značajnog projekta za studentsku populaciju i sve			
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

						zainteresovane za sezonsko zapošljavanje u Crnoj Gori. Učešće na sajmu je uzelo više od 70 poslodavaca u Podgorici i Kotoru. Spektar djelatnosti kojima se bave preduzeća koja su učestvovala na "Summer Job"-u bio je raznovrstan – od turističkih agencija, osiguravajućih kuća i kafića, preko hotela do velikih kompanija, agencija za posredovanje u zapošljavanju, državnih kompanija i sl. Učešće mladih bilo je veliko, sa oko 3.200 maturanata			
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

						i više od 3.000 studenata posetilo je događaj, stvarajući priliku za razmjenu informacija i direktnu komunikaciju sa poslodavcima. Od velikog broja mladih koji su se prijavili, oko 2.300 njih direktno je konkurisalo predajom svojih CV-a poslodavcima.			
MJERA 5.2 Unapređenje znanja i vještina zaposlenih u turizmu									
5.2.1. Organizovanje obuka/ kurseva za zaposlene u LTO	Broj obuka / kurseva 31 radionica/ Učestvovalo 76 učesnika (31 žena)	Glavni nosioc: MT, NTO CG Partner: Uprava za kadrove	III Q 2024.	IV Q 2024.	Realizovano	Realizacija NTO CG: U okviru projekta Montenegro Quality NTO CG je realizovala edukativni program za predstavnike LTO-a. Održana je 31 edukativna	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija	

						koordinacija (ukupno: individualno i grupno) na kojima je prisustvovalo ukupno 76 učesnika od čega 31 žena.			
5.2.2. Organizovanje radionica / seminara okruglih stolova turističkoj privredi	Broj radionica / seminara 1 okrugli sto (18 učesnika od kojih je 10 bilo žena) 1 obuka (25 učesnika od kojih je 18 bilo žena)	Glavni nosioc: PK CG, MT, Partneri: CSO, ZZZCG, Fakulteti za turizam, nadležne / specijalizovane institucije	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	U okviru edukativnih aktivnosti koje su organizovane u 2024. godini od strane Privredne komore CG, a koje se odnose direktno na turizam su: OKRUGLI STO: "Digitalizacija u turizmu, kojem je prisustvovalo 18 učesnika od kojih su 10 bile žene; OBUKA: Digitalna transformacija za MSP u sektoru turizma, kojoj je prisustvovalo 25 učesnika, od kog	Budžet MT – nije bilo budžetskih izdvajanja.	Budžet nadležne institucije	

						broja su 18 bile žene.			
5.2.3. Organizovanje obuka / seminara sa ciljem unapređenja znanja turističkih vodiča (poseban akcenat na nevalorizovane segmente kulturne baštine, kao i na kulturna i prirodna dobra koja se nalaze na listi svjetske baštine UNESCO-a)	Broj obuka / seminara 37 sertifikata za stručnu kvalifikaciju Turistički vodič/kinja	Glavni nosioc: MPNI, Partneri: MKM, CSO fakulteti za turizam MT, PK CG	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija: U 2024. godini organizatori obrazovanja odraslih su izdali 37 sertifikata za stručnu kvalifikaciju Turistički vodič	Budžet nadležne institucije	Budžet nadležne institucije	
5.2.4.. Organizovanje obuka / seminara kadra u cilju dobijanja licenci za planinske vodiče, vodiče za kanjoning,	Broj obuka / seminara Nijesu realizovane obuke	Glavni nosioci: MPNI, CSO fakulteti za turizam Partneri: MT, PK CG, specijalizovana udruženja	III Q 2024	IV Q 2024	Nerealizovano	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija: U 2024. godini licencirani organizatori obrazovanja za zanimanje planinski vodič	Budžet nadležne institucije		Intenziviranje aktivnosti nosioca aktivnosti zaduženih za njenu implementaciju, uz jačanje efikasnosti rada na institucionalnom nivou.

speleološki vodiči i dr.						nijesu realizovali obuke, usled strukturnih i personalnih promjena u Vladi i resorima / institucijama. Novi rok: IV Q 2025.			
MJERA 5.3 Obuka i sertifikacija – globalni turistički trening program (Global Sustainable Tourism Training Program – STTP i drugi)									
5.3.1.Organizovane radionice – edukacija, sertifikacija i kontinuirano međunarodno umrežavanje u održivom upravljanju destinacijom	Broj sertifikovanih predstavnika/ca 1	Glavni nosioci: MT, NTO CG Partneri: GSTC, Green Destinations, specijalizovana udruženja	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Predstavnica NTO CG je u 2024. god, nakon uspješno završene obuke i položenog ispita dobila sertifikat GSTC Professional Certificate in Sustainable Tourism. NTO CG ukupno ima dva sertifikovana zaposlena za oblast održivog turizma.	Budžet nadležne institucije 5.000€	Neurošeno	
OPERATIVNI CILJ 6: Razvoj digitalnih, inovativnih rješenja i novih tehnologija u turizmu									
INDIKATORI UČINKA	Polazna vrijednost 2021. godina	Ostvarena vrijednost 2024. godina			Prelazna vrijednost 2024. godina		Ciljna vrijednost 2025. godina		

Broj implementiranih inovativnih / digitalnih projekata		0	2		3		5		
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA I postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA 	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/ planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
MJERA 6.1. Digitalna transformacija poslovanja u turizmu									
6.1.1.Priprema /izrada projektnog zadatka za on-ine anketiranje turista putem aplikacije na mobilnim uređajima	Izrađen projektni zadatak	Glavni nosilac: MT Partner: MJU	III Q 2024	IV Q 2024	Nerealizovano	Usled definisanja nove prioritizacije rada MT nakon rekonstrukcije Vlade, aktivnost nije realizovana. Aktivnost nije planirana za 2025. godinu.	Budžet nadležne institucije 10.000€	Neutrošeno	S obzirom na intenziviranje aktivnosti koje se odnose na digitalizaciju u sektoru turizma, odlučeno je da će predmetna aktivnost biti inkorporirana kroz druge, buduće projekte.
6.1.2. Priprema / izrada projektnog zadatka za izradu digitalnih panela za izdavaoce "privatnog" smještaja	Izrađen projektni zadatak	Glavni nosilac: MT Partner: MJU	III Q 2024	IV Q 2024	Nerealizovano	Usled definisanja nove prioritizacije rada MT nakon rekonstrukcije Vlade, aktivnost nije realizovana. Aktivnost nije planirana za 2025. godinu.	Budžet nadležne institucije 10.000€	Neutrošeno	S obzirom na intenziviranje aktivnosti koje se odnose na digitalizaciju u sektoru turizma, odlučeno je da će predmetna aktivnost biti inkorporirana kroz druge, buduće projekte.
6.1.3. Unapređenje	Broj instalisanih opcija	Glavni nosilac: MT	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Ažurirana je i unaprijeđena	Budžet MT 6.500€	Budžet MT	

aplikacije za seoska domaćinstva (instaliranje novih opcija) pod nazivom "Montenegro Village Explorer"	3					aplikacije za seoska domaćinstva Montenegro Village Explore koja obuhvata sva registrovana seoska domaćinstva u Crnoj Gori i njihovu ponudu.		6.500€	
6.1.4. Ažuriranje on-line brošure registrovanih seoskih domaćinstava, sa prevod na engleski i njemački jezik	Ažurirana brošura i prevedena na engleski i njemački jezik	Glavni nosilac: MT	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Imajući u vidu da je Aplikacija za seoska domaćinstva unaprijeđena i ažurirana sa podacima, na taj način i ova aktivnost realizovana	Budžet MT 6.000€	Budžet MT 6.000€	
Operativni cilj 7: Crna Gora - globalno prepoznata turistička destinacija									
Indikator učinka	Početna vrijednost 2019. godine		Ostvarena vrijednost 2024. godine		Prelazna vrijednost 2024. godine		Ciljna vrijednost 2025. godina		
Povećanje broja noćenja turista sa prioritetnih tržišta (Francuska, Velika Britanija, Njemačka, Poljska, Rusija, Srbija, Kosovo, BiH, Makedonija, Albanija)	10,6 mil.		10,45 mil		+ 5%		+ 5%		

Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA 	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/ planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
MJERA 7.1 Poboljšanje pozicioniranja destinacije na međunarodnom tržištu									
7.1.1 Definisanje prioritetnih tržišta, priprema i implementacija programa promocije	Donijet i realizovan program za različita tržišta	Glavni nosioc: NTO CG Partneri: privatni sektor, LTO	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	Programom rada NTO CG za 2024. godinu definisana su prioritetna tržišta i plan aktivnosti po svakom tržištu. Planovi su u najvećem dijelu realizovani.	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija	
7.1.2 Umrežavanje (stvaranje partnerstava) na nacionalnom i lokalnom nivou	Broj akata o saradnji 10 akata o saradnji ; 3 ugovor o strateškom partnerstvu	Glavni nosioci: NTO CG, LTO-i, lokalne uprave Partneri: MT, turistička privreda	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	NTO CG realizuje niz aktivnosti u saradnji sa partnerima. U 2024. god. NTO CG je zaključila 10 akata o saradnji sa partnerima na realizaciji aktivnosti i imala tri zaključena	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija	

						ugovora o strateškom partnerstvu.			
7.1.3 Sprovođenje istraživanja u turizmu	Broj istraživanja 1	NTO CG	III Q 2024	IV Q 2024	Realizovano	U okviru projekta Montenegro Quality NTO CG je vršila mjerenje online reputacije za 23 turističke destinacije i obezbijedila konsultantsku podršku LTO-ima za sprovođenje anketiranja stanovništva o stavovima kada je u pitanju turizam u opštini.	Budžet nadležne institucije	Budžet nadležne institucije	

IV PREPORUKE ZA NAREDNI PERIOD SPROVOĐENJA

Prilikom izrade Izvještaja o realizaciji Akcionog plana za 2024. godinu, kao i za prethodnu godinu, konstatovane su glavne prepreke / izazovi u efikasnijem realizovanju aktivnosti, a koje se odnose na nedovoljna finansijska sredstva (za veliki broj aktivnosti, Zakonom o budžetu su opredijeljeni niži iznosi od inicijalno traženih) i neadekvatna među-resorna koordinacija rada (turistički proizvod je kompleksan i direktno, ali i indirektno, zavisi od ažurnosti u radu brojnih stejkholdera na državnom i lokalnom nivou). U cilju bolje realizacije sprovođenja Akcionog plana u narednom periodu, posebno je važna potreba da se uspostavi mehanizam za implementaciju prioriternih ciljeva, kako bi se izbjegle situacije da se, usled promjene izvršne vlasti ili donosioca odluka, realizacija određenih aktivnosti dovodi u pitanje.

Kako bi se sprovođenje Akcionog plana Strategije razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine, u narednom periodu odvijalo na kvalitetniji način, preporuke po operativnim ciljevima su:

1. Unaprijeđen regulatorni okvir u turizmu uz formalizaciju turističkog prometa (OC 1): neophodno je **jačati snagu institucija i njihovu nezavisnost od personalnih promjena¹**; podići nivo ažurnosti rada na pripremi zakonskih akata, kako bi se poslovanje turističke privrede unaprijedilo, ali i njegov neformalni dio, sveo na minimum. U istom cilju, potrebno je **obezbijediti finansijska sredstva za povećanje broja inspektora² (na državnom i lokalnom nivou)**, kako bi se poboljšala kontrola poštovanja zakonskih odredbi u poslovanju turističke privrede. Takođe, neophodno je **unaprijediti kapacitete MONSTAT-a³**, u svrhu ažurnijeg prikupljanja, obrade i analiza podataka o turističkom prometu. Krajnji cilj ispunjenja navedenih aktivnosti se ogleda u pružanju kvalitetne usluge turistima sa jedne strane, i stvaranju preduslova za stabilne izvore finansijskih sredstava za budžete na državnom i lokalnom nivou, sa druge strane;

Nadležna institucija/ partner	¹ Resorna ministarstva sa ² inspekcijama
	³ MONSTAT

2. Unaprijeđena turistička i prateća infra i supra struktura (OC 2): s obzirom da su projekti na poboljšanju turističke i ostale infrastrukture, u najvećoj mjeri višegodišnjeg karaktera i njihova realizacija, uglavnom, zavisi od uspješno provedenih tenderskih postupaka, to se preporučuje **bolja koordiniranost rada svih partnera uključenih u projektne aktivnosti⁴** uz intenzivniji rad na kvalitetnijem planiranju obaveza na godišnjem nivou kako bi se izbjegao diskontinuitet u njihovoj realizaciji, tj. prolongiranje na duži period. Takođe, potrebno je **iznaći mogućnosti za pojednostavljenje tenderskih procedura⁵**, kroz, pored ostalog, blagovremeno obezbjeđivanje neophodne prateće dokumentacije uz skraćenje vremena za njihovo izdavanje;

Nadležna institucija/ partner	⁴ Resorna ministarstva i nadležne institucije
	⁵ Ministarstvo finansija – Direktorat za politiku javnih nabavki

3. Unaprijeđen kvalitet i kvantitet smještajnih kapaciteta (OC 3): **Unapređenje zakonske regulative u pravcu poboljšanja poslovnog ambijenta za investitore⁶**, sa akcentom na stvaranje preduslova za završetak investicionih projekata u planiranim rokovima, uz **skraćenje procedura za donošenje**

odluka u sudskim sporovima⁶. Takođe, potrebno je **planirati (i stimulisati) investicione projekte / objekte koji ispunjavanju standarde za održivo poslovanje⁶,** tj. povećanje broja smještajnih kapaciteta sa “eko” oznakom (zelena i cirkularna ekonomija);

Nadležna institucija/ partner	⁶ MT i nadležne institucije
----------------------------------	--

4. **Unaprijeđen kvalitet diverzifikovanog turističkog proizvoda (OC 4):** Neophodno je **uspostaviti jednostavniji sistem sprovođenja javnih poziva za izbor najpovoljnijih ponuđača⁷,** intenzivnije **uticati na legalizaciju poslovanja i smanjenje rada na crno⁷,** uz otklanjanje ostalih negativnosti kako bi izvori budžetskih (državnih i lokalnih) sredstava bili stabilni i shodno tome, minimizirali potrebe za umanjena planiranih budžetskih sredstava. Takođe, potrebno je **obezbijediti podršku pružaocima usluga u sektoru turizma pri apliciranju za korišćenje sredstava iz EU i drugih fondova⁸;**

Nadležna institucija/partner	⁷ Ministarstvo finansija i resorna ministarstva
	⁸ Ministarstvo evropskih poslova

5. **Unaprijeđeni ljudski resursi, znanja i vještine u turizmu (OC 5):** **Unaprijediti i proširiti obrazovne programe kroz redovno školovanje u skladu sa potrebama koje prepoznaje tržište rada⁹.** U okviru zakonske regulative, potrebno je **definisati kategoriju „stalni sezonski radnik“¹⁰,** kako bi se radnoj snazi u turizmu obezbijedilo trajnije zaposlenje;

Nadležna institucija/partner	⁹ Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija i obrazovne institucije
	¹⁰ Ministarstvo rada i socijalnog staranja, MT, Radna grupa za implementaciju projekta za pojednostavljenje zapošljavanja sezonskih radnika

6. **Razvoj digitalnih, inovativnih rješenja i novih tehnologija u turizmu (OC 6):** Neophodno je **da sve institucije preduzmu aktivnosti iz svog djelokruga rada kako bi svoja programska rješenja međusobno usaglasila¹¹** i stvorili pretpostavke za njihovo povezivanje u jedan sistem. Neophodno je raditi na animiranju potencijalnih korisnika i organizovati i intenzivirati obuke za korišćenje digitalnih rješenja;

Nadležna institucija/partner	¹¹ Resorna ministarstva i nadležne institucije
---------------------------------	---

7. **Crna Gora - globalno prepoznata turistička destinacija (OC 7):** U cilju definisanja adekvatnog modela za djelovanje i finansiranje turističkih organizacija i upravljanje destinacijom, neophodno je donijeti zakonske pretpostavke, odnosno potrebno je **intenzivirati aktivnosti Radne grupe za donošenje Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama¹².** Istim će se jasno precizirati djelokrug rada Nacionalne i turističkih organizacija na lokalnom nivou,

kao i modeli njihove saradnje. Od ključnog značaja je da se definiše model finansiranja NTO CG na način što će namjenski prihodi koji se ostvaruju po osnovu boravišne takse, turističke takse i članskog doprinosa, u zakonima utvrđenim procentima, biti namijenjeni finansiranju programa rada NTO CG¹³. U tom smislu potrebno je **intenzivirati aktivnosti i na donošenju Predloga izmjena i dopuna Zakona o boravišnoj taksu**¹². Takođe, potrebno je **intenzivirati promotivno-informativne aktivnosti na što većem broju potencijalnih emitivnih tržišta**,¹³ kako bi se minimizirala zavisnost ostvarenja turističkog prometa od relativno malog broja ino-tržišta.

Nadležna institucija/partner	¹² MT, NTO
	¹³ NTO

Vlada Crne Gore
Ministarstvo turizma

PREDLOG

AKCIONI PLAN ZA 2025. GODINU
STRATEGIJE RAZVOJA TURIZMA CRNE GORE 2022-2025. GODINE

Podgorica, jun 2025. godine

Shodno Planu implementacije i monitoringa Strategije razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine, u skladu sa Programom rada Vlade za 2025. godinu, pripremljen je Akcioni plan za implementaciju Strategije za 2025. godinu (Akcioni plan 2025.). Akcioni plan 2025. godine, pored ostalih, sadrži i aktivnosti koje imaju višegodišnji karakter (nastavak iz Akcionog plana za 2024. godinu). Sve aktivnosti su definisane na osnovu prepoznatih izazova / prepreka u prethodnom periodu, kao i na osnovu praćenja savremenih turističkih tokova. Realizacijom tako pripremljenog Akcionog plana 2025. godine, stvaraju se pretpostavke za ostvarivanje ciljeva definisanih Strategijom razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine, na što efikasniji i kvalitetniji način.

Akcioni plan 2025. obuhvata 7 operativnih ciljeva sa odgovarajućim indikatorima učinka u smislu polazne vrijednosti 2021/2019. godine, ostvarene vrijednosti 2024. godine i projekcija u vidu ciljne vrijednosti za 2025. godinu, zatim **14 mjera i 50 aktivnosti** sa indikatorima rezultata kao i definisanim rokovima i nosiocima (sa partnerima) za njihovu realizaciju.

Pri izradi Akcionog plana 2025. posebna pažnja je posvećena segmentu orodnjavanja u smislu da, gdje je to moguće, budu definisani rodno senzitivni indikatori. Kada je riječ o kriterijumu procjene uticaja na životnu sredinu, napominjemo da se za sve projekti čija se realizacija odvija (višegodišnji projekti) ili su u planu, moraju sprovesti zakonske procedure i standard koje tretiraju zaštitu životne sredine.

Kroz **Akcioni plan za 2025. godine**, za postizanje operativnih ciljeva predviđen je utrošak u iznosu **10.433.411,00€**, od čega se **88.6% sredstava (9.250.015,00€)** odnosi na **investicione projekte planirane u okviru Kapitalnog budžeta (Turistička djelatnost)** za 2025. godinu; **11,3% (1.183.396,00)** iz **tekućeg budžeta Ministarstva turizma (MT)** za 2025. godinu. Napominjemo da su, prilikom planiranja sredstava, za realizaciju aktivnosti iz Akcionog plana za 2025. godinu, definisani iznosi sredstava iz Budžeta MT-a, dok sredstva za aktivnosti koje su u djelokrugu rada drugih institucija, nisu precizirana (već samo naznačen njihov izvor: Budžet nadležnih institucija), kako ne bi došlo do “preklapanja” u izvještajima o planiranim sredstvima i stepenu iskorišćenosti istih.

Struktura izvora sredstava	Iznos (€)	
	2025.	%
Budžet Crne Gore (kapitalni)	9.250.015,00	88.6
Budžet Crne Gore (tekući)	1.183.396,00	11,3
UKUPNO	10.433.411,00	100,00

AKCIONI PLAN ZA 2025. GODINU

AKCIONI PLAN ZA 2025. GODINU						
Operativni cilj 1:	Unaprijeđen regulatorni okvir u turizmu uz formalizaciju turističkog prometa					
Indikator učinka 1: Broj usaglašenih zakona/podzakonskih akata	Početna vrijednost 2021. 0	Ostvarena vrijednost 2024. 0		Ciljna vrijednost 2025. +2 (u odnosu na 2023. godinu)		
Indikator učinka 2: Povećanje broja noćenja turista u Sjevernom i Centralnom regionu Crne Gore	Početna vrijednost 2021. 741.000 (broj ostvarenih noćenja u Sjevernom i Centralnom regionu CG u 2019. godini kao reprezentativnoj godini)	Ostvarena vrijednost 2024. (996.508) index 24/19: 134,48		Ciljna vrijednost 2025. (index 25/19 - 105)		
Mjera / Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata za 2025.	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za provođenje aktivnosti u 2025.	Izvor finansiranja
Mjera 1.1: Savjetodavni i regulatorni okvir						
1.1.1 Izrada Zakona o turizmu i ugostiteljstvu	Utvrđen predlog zakona	MT	I Q	IV Q	9.000,00 € (kumulativ)	Budžet MT
1.1.2. Izrada Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama	Utvrđen predlog zakona	Glavni nosilac: MT Partner: NTO CG	I Q	IV Q		
1.1.3. Izrada Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o boravišnoj taksi	Utvrđen predlog zakona	Glavni nosilac: MT	I Q	IV Q		

		Partner: NTO CG				
Mjera 1.2: Jačanje institucionalnih kapaciteta (Inspeksijske službe i Uprave za statistiku – MONSTAT)						
1.2.1 Sprovođenje aktivnosti na povećanje broja turističkih i drugih inspektora/ki koji vrše nadzor nad sprovođenjem zakona iz oblasti turizma	Broj novo-zaposlenih inspektora/ki	Glavni nosilac: UIP Partner: MT	I Q	IV Q	Budžet nadležne institucije	Budžet nadležne institucije
1.2.2. Sprovođenje aktivnosti na organizovanju edukacija, usavršavanje i opremanje inspektora/ki, kao i kreiranje modela za vrijednovanje njihovog rada	Broj inspektora/ki koji su završili/e obuku	Glavni nosilac: UIP MPNii	I Q	IV Q	Budžet nadležne institucije	Budžet nadležne institucije
1.2.3. Sprovođenje aktivnosti na koordinaciji rada turističke inspekcije i drugih inspeksijskih službi	Broj zajednički sprovedenih inspeksijskih aktivnosti	UIP	I Q	IV Q	Budžet nadležne institucije	Budžet nadležne institucije
1.2.4. Sprovođenje mjera i aktivnosti na povećanju broja službenika/ca i njihove edukacije u Upravi za statistiku – MONSTAT u sektoru koji je zadužen za prikupljanje i obradu podataka za oblast turizma	Broj novozaposlenih službenika/ca Broj obučених službenika/ca	Glavni nosilac: MONSTAT Partner: MT ,ekspertska podrška	I Q	IV Q	Budžet nadležne institucije	Budžet nadležne institucije
1.2.5. Organizovanje edukacija, usavršavanja, obuka zaposlenih u lokalnim turističkim organizacijama u dijelu koji se odnosi na prikupljanje podataka o turističkom prometu	Broj službenika/ca koji/e su završili/e obuku	Glavni nosilac: MONSTAT Partner: NTO CG i LTO-i	I Q	IV Q	Budžet nadležne institucije	Budžet nadležne institucije
Operativni cilj 2:	Unaprijeđena turistička i prateća infra i supra struktura					
Indikator učinka: Broj projekata turističke i prateće infra i supra strukture	Početna vrijednost 2021: 0		Ostvarena vrijednost 2024: 25		Ciljna vrijednost 2025: min 30	

Mjera / Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2	Indikator rezultata za 2025:	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025:	Izvor finansiranja
Mjera 2.1 Turistička infra i supra struktura						
2.1.1. Nastavak gradnje ski centra „Kolašin 1600“ Kolašin i Izgradnja montažno demontažnog boba na šinama	Broj aktivnosti koje su realizovane u pravcu unapređenja infrastrukture u okviru ski centra Kolašin 1600 Izgrađen montažno demontažni bob na šinama na ski centru „Kolašin 1600“	Glavni nosilac: MT Partner: Uprava za kapitalne projekte (UKP)	I Q	IV Q	5.003,00€	Kapitalni budžet
2.1.2. Nastavak aktivnosti na izgradnji ski centra „Žarski“ Mojkovac	Broj aktivnosti koje su realizovane u pravcu stavljanja u funkciju ski centra „Žarski“	Glavni nosilac: MT Partner: Uprava za kapitalne projekte (UKP)	I Q	II Q 2026.	630.001,00 €	Kapitalni budžet
2.1.3. Nastavak aktivnosti na izgradnji ski centra „Cmiljača“ Bijelo Polje	Broj aktivnosti koje su realizovane u pravcu stavljanja u funkciju ski centra „Cmiljača“	Glavni nosilac: MT Partner: Uprava za kapitalne projekte (UKP)	I Q	II Q 2026.	2.300.001,00 €	Kapitalni budžet
2.1.4. Nastavak aktivnosti na izgradnji ski centra „Hajla-Štedim“ Rožaje	Broj aktivnosti koje su realizovane u pravcu stavljanja u funkciju ski centra „Hajla-Štedim“	Glavni nosilac: MT Partner: Uprava za kapitalne projekte (UKP)	I Q	IV Q	2.500.002,00 €	Kapitalni budžet

2.1.5. Nastavak aktivnosti na izgradnji skijališta „Savin kuk“ Žabljak - Izgradnja ski poligona u okviru skijališta „Savin kuk“	Broj aktivnosti koje su realizovane u pravcu unapređenja infrastrukture u okviru skijališta „Savin kuk“;	Glavni nosilac: MT Partner: Uprava za kapitalne projekte (UKP)	I Q	IV Q 2027.	5.003,00 €	Kapitalni budžet
2.1.6. Izgradnja garaže za potrebe ski centra „Kolašin 1600“, Kolašin	Izgrađena garaža u okviru ski centra „Kolašin 1600“	Glavni nosilac: MT Partner: Uprava za kapitalne projekte (UKP)	I Q	IV Q	1.010.001,00 €	Kapitalni budžet
2.1.7. Izgradnja hidrotehničke infrastrukture za potrebe Ski centra „Kolašin 1600“	Broj aktivnosti koje su realizovane u pravcu obezbjeđivanja hidrotehničke infrastrukture	Glavni nosilac: MT Partner: Uprava za kapitalne projekte (UKP)	I Q	IV Q	2.000.001,00 €	Kapitalni budžet
2.1.8. Izgradnja infrastrukture za potrebe povezivanja dva ski centra „Cmiljača“ i „Žarski“	Broj aktivnosti koje su realizovane u pravcu povezivanja dva ski centra „Cmiljača“ i „Žarski“	Glavni nosilac: MT Partner: Uprava za kapitalne projekte (UKP)	I Q	IV Q	5.001,00 €	Kapitalni budžet
2.1.9. Nastavak izgradnje na speleološkom objektu Đalovića pećina	Broj aktivnosti koje su realizovane u pravcu stavljanja u funkciju speleološkog objekta „Đalovića pećina“	Glavni nosilac: MT Partner: Uprava za kapitalne projekte (UKP)	I Q	IV Q	615.002,00 €	Kapitalni budžet

2.1.10 Aktivnosti na obezbjeđivanju alternativnog rješenja vodosnadbijevanja za prelazno vještačko osnježavanje na ski centru Kolašin 1600	Broj realizovanih aktivnosti na planu obezbjeđivanja: Rekonstuisane kaptaže i vodovodni sistem; izgradnja manje akumulacije objezbjeđivanje tehnološke opreme	Glavni nosilac: MT Partner: MF	IIQ	IVQ		Budžet Ministarstva / Budžetska rezerva
2.1.11. Aktivnosti na obezbjeđivanju prelaznog vještačkog osnježavanje na skijalištu „Savin kuk“ Žabljak	Realizovana inicijalna faza osnežavanja platoa i ski poligona	Glavni nosilac: MT Partner : TC Durmitor	IQ	IVQ	182.000,00 €	Budžet MT
2.1.12. Sprovođenje mjera i aktivnosti na unapređenju kvaliteta infrastrukture u zoni Morskog dobra	Broj aktivnosti na unapređenju infrastrukture morskog dobra	Glavni nosilac: Partneri: MPPUiDI, JP MD/ MT	II Q	IV Q	Budžet JP Morsko dobro	Budžet JP Morsko dobro
2.1.13. Sprovođenje mjera i aktivnosti na uređenju i mapiranju planinskih staza u okviru Nacionalne mreže planinskih staza	Broj markiranih planinarskih staza	Glavni nosilac: MT Partneri: Planinarski savez CG, planinarski klubovi	II Q	IV Q	35.000,00 €	Budžet MT
2.1.14. Uređenje lokacija na panoramskoj ruti „Durmitorski prsten“	Broj uredjenih lokacija	Glavni nosilac: MT Partner: Uprava za kapitalne projekte (UKP)	IQ	IVQ	180.000,00€	Kapitalni budžet

Mjera 2.2: Saobraćajna infrastruktura planirana kroz „cross cutting„ dokumente						
2.2.1. Sprovođenje mjera i aktivnosti na održavanju i unaprijeđenju kvaliteta usluge na aerodromima u Crnoj Gori	Broj projekata/aktivnosti sprovedenih u cilju održavanja/ unapređenja kvaliteta usluga na aerodromima u Crnoj Gori	Glavni nosilac: MSP Partner: A.D. Aerodromi Crne Gore	II Q	IV Q	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija
2.2.2. Sprovođenje mjera i aktivnosti na poboljšanju avio dostupnosti Crne Gore	Broj novih strateških ruta /direktnih avio – linija	Glavni nosilac: MSP Partner: Aerodromi, ToMontenegro	II Q	IV Q	Nisu potrebna finansijska sredstva	/
2.2.3. Sprovođenje mjera i aktivnosti na održavanju postojeće i izgradnja nove infrastrukture u drumskom saobraćaju	Broj aktivnosti na poboljšanju/ izgradnji putnih pravaca	Glavni nosilac: MSP Partneri: Uprava za saobraćaj, lokalne uprave	II Q	IV Q	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija
2.2.4. Sprovođenje mjera i aktivnosti na unapređenje kvaliteta usluga na graničnim prelazima	Broj aktivnosti na unaprijeđenju kvaliteta usluga	MUP	II Q	IV Q	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija
2.2.5. Sprovođenje mjera i aktivnosti na unapređenju kvaliteta usluga u željezničkom saobraćaju	Broj realizovanih aktivnosti na unapređenju kvaliteta u željezničkom saobraćaju	Glavni nosilac: MSP Partner: ŽICG	II Q	IV Q	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija

2.2.6. Unapređenje pomorskog saobraćaja u cilju suzbijanja uskih grla u drumskom saobraćaju	Broj aktivnosti na unapređenju pomorskog saobraćaja	Glavni nosilac: MSP, Partneri: Uprava za pomorski saobraćaj, lokalne samouprave/ JP MD	II Q	IV Q	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija
Mjera 2.3: Komunalna infrastruktura planirana kroz „cross cutting„ dokumente						
2.3.1. Sprovođenje mjera i aktivnosti na održavanje i unapređenje vodosnabdijevanja	Broj projekata /aktivnosti na unapređenju vodosnabdijevanja	Glavni nosilac: Regionalni vodovod Crnogorsko primorje / MPŠV / lokalne uprave	II Q	IV Q	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija
2.3.2. Sprovođenje mjera i aktivnosti državnog i lokalnih planova upravljanja otpadom	Broj realizovanih projektnih aktivnosti na poboljšanju upravljanja otpadom / sakupljanje i otklanjanje otpada	Glavni nosilac: MEORIS Partneri: lokalne uprave, NVO, udruženja	II Q	IV Q	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija
Mjera 2.4: Energetska infrastruktura planirana kroz „cross cutting„ dokumente						
2.4.1. Sprovođenje aktivnosti na poboljšanju snabdijevanja električnom energijom	Broj sprovedenih projektnih aktivnosti na poboljšanju elektrosnabdijevanja	Glavni nosilac: MER Partneri: Elektroprivreda CG	II Q	IV Q	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija
2.4.2. Sprovođenje aktivnosti na poboljšanju distributivne elektro-energetske mreže	Broj sprovedenih projektnih aktivnosti na poboljšanju distributivne elektro-energetske mreže	Glavni nosilac: MER Partner: CEDIS	II Q	IV Q	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija

2.4.3. Realizacija projekta „Odgovorni turizam“ (zeleni i cirkularna ekonomija)	Broj „zelenih“ smještajnih objekata (sa „eko“ oznakom / energetski efikasni...)	Glavni nosilac: MT Partner: Turistička privreda	II Q	IV Q	42.541,00€	Budžet MT
Operativni cilj 3:		Unaprijeđen kvalitet i kvantitet smještajnih kapaciteta				
Indikator učinka 1: Broj ležaja u hotelima i sl. objektima sa 4 i 5*		Početna vrijednost 2019: 24.598		Ostvarena vrijednost 2024: 32.902		Ciljna vrijednost 2025: 40.200
Indikator učinka 2: Broj ležaja u hotelima i sl. objektima sa 3*		Početna vrijednost 2019: 9.210		Ostvarena vrijednost 2024: 11.678		Ciljna vrijednost 2025: 11.000
Mjera / Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3	Indikator rezultata za 2025:	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025:	Izvor finansiranja:
Mjera 3.1: Hoteli i sličan smještaj – Povećanje udjela hotelskih kapaciteta u ukupnim kapacitetima za smještaj						
3.1.1. Sprovođenje monitoringa realizacije ugovornih obaveza za hotele iz prioriternih turističkih projekata	Izveštaj pripremljen	MT	I Q	IV Q	115.243,20€	Budžet MT
3.1.2. Sprovođenje monitoringa o realizaciji ugovornih obaveza za hotele koji su privatizovani u prethodnom periodu	Izveštaj pripremljen	MT	I Q	IV Q		

Operativni cilj 4:		Unaprijeđen kvalitet diverzifikovanog turističkog proizvoda				
Indikator učinka Broj novih turističkih proizvoda		Početna vrijednost 2021:		Ostvarena vrijednost 2024:		Ciljana vrijednost 2025:
		1		9		+1 (u odnosu na 2023. godinu)
Mjera / Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4	Indikator rezultata za 2025:	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za provođenje aktivnosti u 2025:	Izvor finansiranja:
Mjera 4.1: Unapređenje kvaliteta ponude						
4.1.1 Realizacija podsticajnih mjera u oblasti turizma – Jačanje turističkog tržišta (javni pozivi za sufinansiranje projekata iz oblasti manifestacionog turizma, kulturnog, ruralnog i drugih vidova turizma, kao i sufinansiranje drugih događanja	Broj podržanih projekata kroz javne pozive	Glavni nosilac: MT Partner: NTOCG	II Q	IV Q	618.000,00 €	Budžet MT
4.1.2. Uvođenje marke kvaliteta Montenegro Quality	Broj korisnika marka MQ	Glavni nosilac: NTO CG/ Partner: MT	IQ	IVQ	Budžet nadležne institucije	Budžet nadležne institucije
Mjera: 4.2. Diverzifikacija turističkog proizvoda						
4.2.1. Učešće na specijalizovanim međunarodnim sajmovima i konferencijama i prezentacija ponude zdravstvenog turizma Crne Gore na istim	Broj sajmova / konferencija na kojima se učestvovalo Broj učesnika / učesnica na sajmovima / konferencijama	Glavni nosilac: MT, MZ Partneri: Klaster zdravstvenog turizma, privatni sektor, NTO,	I Q	IV Q	66.175,20€ (kumulativ)	Budžet MT

		LTO-i, PKCG, MKM, FTH-UCG				
4.2.2. Organizovanje i podrška konferencijama, sajmovima i edukativnim seminarima u Crnoj Gori na temu zdravstvenog turizma, kao i afirmacija i jačanje kapaciteta prioritenih projekata zdravstvenog turizma - Institut "Dr S. Milošević" i udruženja zdravstvenog turizma	Broj organizovnih / podržanih konferencija, sajмова, edukativnih seminara zdravstvenog turizma Broj panelista / panelistkinja na konferencijama / sajmovima Broj učesnika / učesnica na sajmovima / konferencijama	Glavni nosilac: MT, Partneri: MZ, Klaster zdravstvenog turizma / MKM, FTH-UCG, MF, Institut "Dr S. Milošević", PKCG	I Q	IV Q		
4.2.3. Unapređenje zakonodavnog okvira zdravstvenog turizma	Usaglašena regulativa	MT / MZ, MPNI, PKCG, FZOCG, MF	I Q	IV Q		
Mjera 4.3: Podsticanje preduzetništva (porodični biznis, žene, mladi)						
4.3.1 Realizacija kampanje „Ruralno, održivo, domaćinski“ / nagradni konkurs – Izbor najbolje domaćice/ domaćina/ seoskog domaćinstva	Broj dobitnika / dobitnica nagrada	MT	IVQ	IV Q	15.000,00 €	Budžet MT

Operativni cilj 5:		Unaprijeđeni ljudski resursi, znanja i vještine u turizmu				
Indikator učinka: Broj obuka i do-obuka za kadar u turizmu		Početna vrijednost 2021:		Ostvarena vrijednost 2024:	Ciljna vrijednost 2025. godine	
		0		34	15	
Mjera / Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4	Indikator rezultata za 2025:	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za provođenje aktivnosti u 2025:	Izvor finansiranja:
Mjera 5.1: Razvoj programa za cjeloživotno obrazovanje kadra u turizmu						
5.1.1. Realizacija Plana za unapređenje obrazovnih programa sa ciljem povećanja konkurentnosti kompetencija i vještina kadra u turizmu	Broj unaprijeđenih / novih obrazovnih programa	Glavni nosilac: MPNiI, Partneri: CSO, Fakulteti za turizam, MT / PK CG, turistička privreda	II Q	IV Q	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija
5.1.2. Realizacija Plana za unapređenje sistema zapošljavanja studenata i mladih u turizmu, sa ciljem zadovoljenja potreba turističke privrede za visoko-obrazovnim kadrom	Broj zaposlenih studenata/tkinja i mladih	Glavni nosilac: ZZZCG, Partneri: MPNiI, MT / PK CG	II Q	IV Q	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija
Mjera 5.2: Unapređenje znanja i vještina zaposlenih u turizmu						
5.2.1. Organizovanje obuka/kurseva za zaposlene u turističkim organizacijama	Broj obuka / kurseva Broj učesnika / učesnica na obukama / kursovima	Glavni nosilac: NTO CG Partner: Uprava za kadrove	II Q	IV Q	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija
5.2.2. Organizovanje radionica / seminara / okruglih stolova turističkoj privredi	Broj radionica / seminara Broj učesnika / učesnica na	Glavni nosilac: PK CG Partneri: MT, turistička privreda	II Q	IV Q	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija

	obukama / kursevima					
5.2.3. Organizovanje obuka / seminara sa ciljem unapređenja znanja turističkih vodiča (poseban akcenat na nevalorizovane segmente kulturne baštine, kao i na kulturna i prirodna dobra koja se nalaze na listi svjetske baštine UNESCO-a)	Broj obuka / seminara Broj učesnika / učesnica na obukama / kursevima	Glavni nosilac: MPNIl, Partneri: MKM, Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije, CSO fakulteti za turizam / MT, PK CG	II Q	IV Q	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija
5.2.4.. Organizovanje obuka / seminara kadra u cilju dobijanja licenci za planinske vodiče, vodiče za kanjoniranje, speleološki vodiči i dr.	Broj obuka / seminara Broj učesnika / učesnica na obukama / kursevima	Glavni nosilac: MPNIl, Partneri: CSO , fakulteti za turizam / MT, PK CG, specijalizovana udruženja	II Q	IV Q	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija
Operativni cilj 6:		Razvoj digitalnih, inovativnih rješenja i novih tehnologija u turizmu				
Indikator učinka: Broj implementiranih inovativnih/digitalnih projekata		Početna vrijednost 2021: 0		Ostvarena vrijednost 2024: 2		Ciljna vrijednost 2025: 5
Mjera / Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 6	Indikator rezultata za 2025:	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za provođenje aktivnosti u 2025:	Izvor finansiranja:
Mjera 6.1: Digitalna transformacija poslovanja u turizmu						
6.1.1. Digitalizacija u procesu praćenja turističkog prometa (Realizacija „e-visitor“ projekta koji podrazumijeva integraciju elektronskih servisa putem integracije aplikacija i baza)	Izrađen sistem „ e- visitor“	Glavni nosilac: MT Partner: MJU, Poreska uprava	II Q	IV Q	94.537,00€	Budžet MT

podataka i informisanje građana i privrednika putem kampanje o uspostavljenim funkcionalnostima i benefitima realizovanih aktivnosti)						
6.1.2. Unapređenje aplikacije za seoska domaćinstva (instaliranje novih opcija), pod nazivom "Montenegro Village Explorer" sa prevodom na engleski i njemački jezik	Broj novoregistrovanih seoskih domaćinstava u aplikaciji	Glavni nosilac: MT	II Q	IV Q	5.900,00€	Budžet MT
Operativni cilj 7:	Crna Gora - globalno prepoznata turistička destinacija					
Indikator učinka: Povećanje broja noćenja turista sa prioritetnih tržišta	Početna vrijednost 2019. 10,6 mil		Ostvarena vrijednost 2024: 10,45 mil.		Ciljna vrijednost 2025: + 5%	
Mjera / Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 7	Indikator rezultata za 2025:	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za provođenje aktivnosti u 2025:	Izvor finansiranja:
Mjera 7.1: Poboljšanje pozicioniranja destinacije na međunarodnom tržištu						
7.1.1 Definisanje prioritetnih tržišta, priprema i implementacija programa promocije	Donijet i realizovan program za različita tržišta	Glavni nosilac: NTO CG Partneri: privatni sektor, LTO-i	I Q	IV Q	Budžet nadležnih institucija	Budžet nadležnih institucija
7.1.2 Umrežavanje (stvaranje partnerstava) na nacionalnom i lokalnom nivou	Broj akata o saradnji	Glavni nosilac: NTO CG, Partneri: LTO-i, lokalne uprave/ turistička privreda	I Q	IV Q	Nisu potrebna finansijska sredstva	/